

ΕΛ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

Κείμενο στρατηγικής

2002-2006

(Κείμενο της 16/05/02 10:56:45)

ΠΙΝΑΚΑΣ

1.	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ	6
1.1.	Γενικοί στόχοι	6
1.2.	Περιφερειακοί στόχοι της συνεργασίας	6
1.3.	Διμερείς στόχοι.....	8
2.	ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΑΛΒΑΔΟΡ	8
3.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ.....	9
3.1.	Πολιτικό περιβάλλον : μια δημοκρατία σε φάση εδραίωσης.....	9
3.2.	Οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.....	10
3.2.1.	Οικονομικό περιβάλλον	10
3.2.2.	Η κοινωνική διάσταση.....	12
3.2.3.	Εξωτερική και περιφερειακή διάσταση.....	13
3.3.	Βιωσιμότητα των σημερινών πολιτικών	14
3.3.1.	Ο ευάλωτος χαρακτήρας του περιβάλλοντος.....	14
3.3.2.	Ισότητα των δύο φύλων και ίσες ευκαιρίες.....	15
3.3.3.	Κοινωνικοοικονομική υποστήριξη και καταπολέμηση της φτώχειας	15
3.4.	Προκλήσεις για το μέλλον.....	16
4.	Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ	17
4.1.	Η κοινοτική συνεργασία με το Σαλβαδόρ.....	17
4.2.	Προγράμματα των κρατών μελών της ΕΕ και των υπόλοιπων χορηγών	19
4.2.1.	Βασική διμερής βοήθεια των κρατών μελών της ΕΕ (ΚΜ).....	19
4.2.2.	Υπόλοιποι χορηγοί	20
5.	Η ΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	21
5.1.	Αρχές και στόχοι της κοινοτικής συνεργασίας	21
5.2.	Άξονες προτεραιότητας.....	21
5.2.1.	Εκδημοκρατισμός, εκσυγχρονισμός του κράτους, ασφάλεια των πολιτών, ενίσχυση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών.....	21
5.2.2.	Στήριξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης	22
5.2.3.	Ισόρροπη ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης	22
5.3.	Τομείς εκτός επικέντρωσης.....	22
5.4.	Λειτουργικά κριτήρια.....	23

5.5.	Υπόλοιπες γραμμές του προϋπολογισμού και άλλοι πόροι	23
5.6.	Συνοχή με τις πολιτικές της ΕΕ (Συνδυασμός πολιτικών)	24
5.7.	Συμπληρωματικότητα με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τους υπόλοιπους χορηγούς και τις διεθνείς υπηρεσίες	24
6.	ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	25
6.1.	Χρηματοδοτικά όργανα	25
6.2.	Άξονες συνεργασίας	25
6.2.1.	Εδραίωση και εκσυγχρονισμός του κράτους, χρηστή διακυβέρνηση	25
6.2.2.	Ολοκληρωμένη και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη	27
6.2.3.	Ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης	28
6.3.	Οριζόντιοι άξονες (cross-cutting)	29
6.4.	Πρόγραμμα εργασίας	31
7.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	31
6.4.	Πρόγραμμα εργασίας	30

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 : Ελ Σαλβαδόρ « με μια ματιά» (Πηγή Παγκόσμια Τράπεζα)

Παράρτημα 2 : Στατιστικά στοιχεία (Πηγή : Παγκόσμια Τράπεζα)

Παράρτημα 3 : Εμπορικές στατιστικές (Πηγή : Eurostat)

Παράρτημα 3α : Συναλλαγές με την ΕΕ (Πηγή : Eurostat)

Επίπεδο χρησιμοποίησης SPG 1997-2000

Παράρτημα 4 : Στατιστικά στοιχεία (Πηγή : PNUD)

Παράρτημα 4α: Δείκτες όσον αφορά τα δύο φύλα (PNUD)

Παράρτημα 5 : Προσφορές διεθνούς βοήθειας μετά τους σεισμούς

Παράρτημα 6 : Βοήθεια στο Σαλβαδόρ 1995-99 (ΟΟΣΑ)

Παράρτημα 7 : Δημόσια αναπτυξιακή βοήθεια στο Σαλβαδόρ 1998-99 (DAC-ΟΟΣΑ)

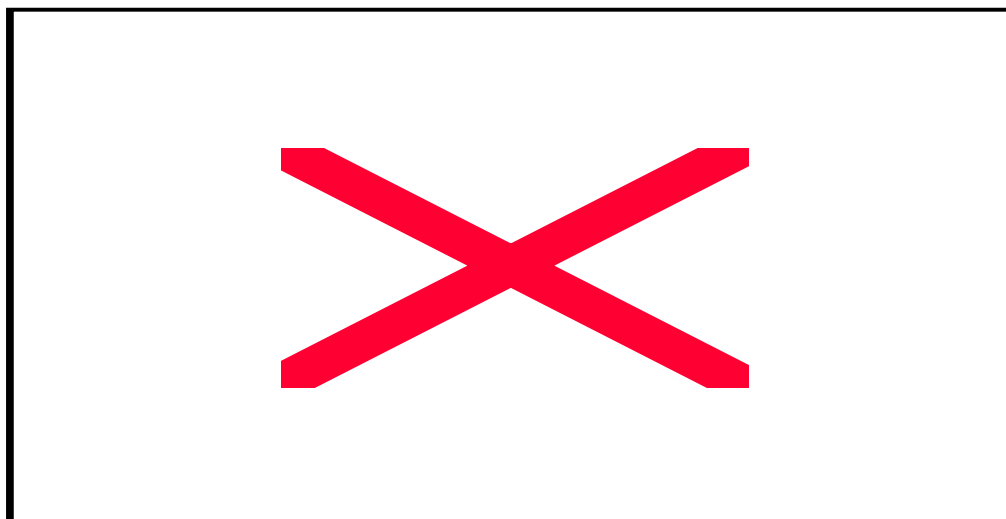
Παράρτημα 8 : Προτεραιότητες της βοήθειας στο Σαλβαδόρ από τις χώρες της ΕΕ

Παράρτημα 9 : Συνδυασμός πολιτικών

Παράρτημα 10 : Μνημόνιο Συμφωνίας (2001)

Παράρτημα 11 : Περιφερειακό πρόγραμμα ανασυγκρότησης στην Κεντρική Αμερική (PRRAC)

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

Επίσημη ονομασία:	Δημοκρατία του Ελ Σαλβαδόρ
Πρωτεύουσα:	Σαν Σαλβαδόρ
Εκταση:	21.040 τ.χ.
Πληθυσμός:	6.3 εκατ. (μέση ετήσια αύξηση 2.0%)
Επίσημη γλώσσα:	Ισπανικά
Νόμισμα:	Κολόν (1 US\$ = 8.75 κολόν)
Δομή του πολιτεύματος:	Προεδρική Δημοκρατία Νομοθετική Συνέλευση ενός σώματος ή Asamblea Legislativa (84 έδρες, τα μέλη εκλέγονται με απευθείας ψηφοφορία από το λαό για τριετή θητεία)
Επικεφαλής της κυβέρνησης (Πρόεδρος):	Φρανσίσκο ΦΛΟΡΕΣ (APENA)
Επόμενες προεδρικές και κοινοβουλευτικές εκλογές:	Μάρτιος 2004, Μάρτιος 2003
Κύρια πολιτικά κόμματα	
ARENA - National Republican Alliance	28 έδρες
FMLN Farabundo Martí National Liberation Front	31 έδρες
PCN - National Conciliation Party	14 έδρες
PDC - Christian Democratic Party	5 έδρες

	1990	1999	2000
Πραγματικό ΑΕγχΠ (% αύξηση)		3,4	2,0
ΑΕγχΠ (δισ €)	4,8	12,5	13,2
ΑΕγχΠ κατά κεφαλή (\$)	1.000	2.026	2.105
Πληθωρισμός (%)	24,1	0,5	2,3
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών		-286	-418
Ενοποιημένη κεντρική διοίκηση (εκατ. \$)		-267	-304
Γενικό εμπορικό ισοζύγιο (εκατ. \$)	-680	-1516	-1996
Συναλλαγματικά αποθέματα (millions \$)	399	2.004	1.922
Συνολικό χρέος εκκρεμούν και εκταμιευθέν (εκατ. \$)	2.148	4.014	4.306

Πηγές : Παγκόσμια Τράπεζα, Κεντρική Αποθεματική Τράπεζα του Ελ Σαλβαδόρ

Συνοπτική περίληψη

Το παρόν Κείμενο Στρατηγικής Χώρας αποτελεί μέρος μιας συνεχούς διεργασίας διαχείρισης της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με το Ελ Σαλβαδόρ. Αποτελεί καίριο στοιχείο στη βελτιωμένη διεργασία προγραμματισμού που εισήχθη κατά τη μεταρρύθμιση της διαχείρισης της εξωτερικής βοήθειας, στοιχείο που αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της συνοχής μεταξύ των στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ και του κατάλληλου συνδυασμού πολιτικών για κάθε χώρα εταίρο. Η στρατηγική βασίζεται στην αναπτυξιακή ατζέντα του ίδιου του Ελ Σαλβαδόρ καθώς και στις αρχές της συνεργασίας της Επιτροπής και στο Μνημόνιο Συμφωνίας που υπογράφηκε με το Ελ Σαλβαδόρ το Μάρτιο του 2001. Επιπλέον, στηρίζεται στην πρότερη στρατηγική για τη χώρα που καλύπτει την περίοδο από 1998 – 2000. Για την περίοδο 2002 – 2006, τα προγράμματα συνεργασίας της Επιτροπής με το Ελ Σαλβαδόρ θα εστιαστούν πρωτίστως στις τρεις προτεραιότητες τους εκσυγχρονισμού και αποκέντρωσης του κράτους, της τοπικής ανάπτυξης και της στήριξης του παραγωγικού τομέα. Βάσει του Μνημονίου Συμφωνίας, για τους τομείς αυτούς προτεραιότητας προβλέπεται η διάθεση ενδεικτικού ποσού 60 εκατ. €. Οι πόροι αυτοί θα συμπληρωθούν από έργα χρηματοδοτούμενα από ειδικές γραμμές του προϋπολογισμού καθώς και από προγράμματα χρηματοδοτούμενα στα πλαίσια των περιφερειακών προγραμμάτων για την Κεντρική και Λατινική Αμερική. Η τελική επιλογή των έργων και των αντίστοιχων ποσών θα γίνει βάσει των λεπτομερών αποτελεσμάτων των εργασιών ταυτοποίησης και ετοιμασίας που διαχειρίζεται η Επιτροπή. Το ενδεικτικό πρόγραμμα εργασιών εξαρτάται από τα ετήσια διαθέσιμα ποσά του προϋπολογισμού της Επιτροπής.

1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

1.1. Γενικοί στόχοι

Η πολιτική της κοινοτικής συνεργασίας καθορίζεται γενικά από **το άρθρο 177 της συνθήκης της ΕΕ** που ορίζει τους ακόλουθους τρεις στόχους προτεραιότητας :

- Προώθηση βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης,
- Προοδευτική ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία,
- Καταπολέμηση της φτώχειας.

Η **κοινή δήλωση του Συμβουλίου των Υπουργών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική** (Νοέμβριος 2000) καθορίζει, μεταξύ άλλων, ότι η συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να εστιάζεται κυρίως στη σταδιακή μείωση και εξάλειψη της φτώχειας και περιλαμβάνει : τη σύνδεση εμπορίου και ανάπτυξης, τη στήριξη της περιφερειακής ολοκλήρωσης και συνεργασίας, τη στήριξη των μακροοικονομικών πολιτικών και της ισότιμης πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες, στις μεταφορές, στην επισιτιστική ασφάλεια και στην αγροτική ανάπτυξη καθώς και την ενδυνάμωση των θεσμικών ικανοτήτων, κυρίως στον τομέα της χρηστής διαχείρισης των δημόσιων υποθέσεων και του κράτους δικαίου.

1.2. Περιφερειακοί στόχοι της συνεργασίας

Σε ό,τι αφορά τους ειδικούς στόχους της συνεργασίας και τις αρχές για τις περιοχές της Λατινικής και Κεντρικής Αμερικής, εφαρμόζεται ο **κανονισμός του Συμβουλίου αριθ. 443/92 της 25/02/92** που αφορά την κοινοτική χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία είναι σε εφαρμογή. Ο εν λόγω κανονισμός δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση του πλαισίου συνεργασίας, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής, οικονομικής και δημοκρατικής σταθερότητας μέσω του θεσμικού διαλόγου και της οικονομικής και χρηματοδοτικής συνεργασίας.

Το 1995, στην ανακοίνωση με τίτλο "Ευρωπαϊκή Ένωση - Λατινική Αμερική : η σημερινή κατάσταση και προοπτικές ενίσχυσης της εταιρικής σχέσης 1996-2000" (COM(95)495), η Επιτροπή υπογράμμισε την ανάγκη να υπάρξει μια σειρά από διαφοροποιημένες προσεγγίσεις

για τη Λατινική Αμερική, προσαρμοσμένες στις εθνικές και υποπεριφερειακές πραγματικότητες. Στο πλαίσιο των κατευθύνσεων που καθόρισε στην ανακοίνωση της η Επιτροπή τον Μάρτιο του 1999 σχετικά με μια νέα εταιρική σχέση ΕΕ και Αμερικής (COM(99)105), καθώς και της παρακολούθησης της διάσκεψης του Ρίο το 1999 (COM(2000)670), η Επιτροπή υπογράμμισε τον στόχο της να ενισχύσει την εταιρική σχέση και πρότεινε την εντατικοποίηση των δράσεων της σε τρεις τομείς προτεραιότητας, της προώθησης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προώθησης της κοινωνίας της πληροφορίας και της μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων καθώς και να συμπεριλάβει τις προτεραιότητες που καθορίζονται στους διμερείς και υποπεριφερειακούς διαλόγους.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της συνεργασίας με το Ελ Σαλβαδόρ πλαισιώνονται από τους προσανατολισμούς των **συναντήσεων του Σαν Χοσέ** μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Κεντρικής Αμερικής (Σαλβαδόρ, Κόστα Ρίκα, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Νικαράγουα και Παναμάς) που αποτελούν από το 1984, τον βασικό μηχανισμό διαλόγου μεταξύ των δύο μερών, με στόχο τη στήριξη της ειρηνευτικής διαδικασίας και τον εκδημοκρατισμό της περιοχής. Ο διάλογος αυτός, που ανανεώθηκε στη Φλωρεντία το 1996, καθόρισε τους ακόλουθους γενικούς στόχους για τη μελλοντική συνεργασία με τις χώρες της περιοχής : προώθηση βιώσιμης και ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ενίσχυση του αγώνα ενάντια στην ανασφάλεια και την εγκληματικότητα, προώθηση της εδραίωσης και του εκδημοκρατισμού του κράτους δικαίου, ενίσχυση των κοινωνικών πολιτικών.

Στην περίπτωση του Σαλβαδόρ, αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να ενταχθούν στη διαδικασία που ξεκίνησε με τις **Συμφωνίες του Chapultepec**, οι οποίες υπεγράφησαν τον Ιανουάριο του 1992 στη Πόλη του Μεξικού, έθεσαν τέρμα στην ένοπλη σύρραξη και προσέφεραν ένα νέο σενάριο επανασυμφιλίωσης, εκδημοκρατισμού και οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Συμπληρωματικά, η **περιφερειακή συμβουλευτική ομάδα της Στοκχόλμης** (1999) για τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής που έπληξε ο τυφώνας Mitch, καθόρισε επίσης μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών και στόχων για την ανασυγκρότηση της περιοχής μεταξύ των οποίων υπογραμμίζεται ιδιαίτερα η μείωση του ευάλωτου οικολογικού και κοινωνικού χαρακτήρα της περιοχής και η ανάγκη ανασυγκρότησης και μετασχηματισμού της Κεντρικής Αμερικής βάσει μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης, με διαφάνεια, σωστούς χειρισμούς και δημοκρατία, μέσω της ενίσχυσης της αποκέντρωσης των κυβερνητικών λειτουργιών και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών.

Σε ότι αφορά τις αναπτυξιακές και οικονομικές δραστηριότητες της συνεργασίας, το σημερινό πλαίσιο παρέχει η **περιφερειακή συμφωνία-πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας** του 1993, που συνάφθηκε μεταξύ των ίδιων έξι χωρών της Κεντρικής Αμερικής και της Επιτροπής και τέθηκε σε ισχύ το 1999. Η συμφωνία αυτή "τρίτης γενιάς" καλύπτει μια ευρεία σειρά τομέων και προβλέπει τη δημιουργία μιας μικτής επιτροπής (η τελευταία συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στη Γουατεμάλα τον Μάρτιο του 2001) και υποεπιτροπών για την εφαρμογή της (η τελευταία συνεδρίαση της υποεπιτροπής συνεργασίας για την ανάπτυξη έγινε στη Managua τον Απρίλιο του 2002).

Τέλος, η παρουσίαση της συνεργασίας με το Σαλβαδόρ δεν θα είναι πλήρης χωρίς να αναφερθούμε στο **Γενικευμένο Σύστημα Προτιμήσεων** (SPG) που θεσπίζει ένα μονομερές σύστημα εμπορικών προτιμήσεων υπέρ των χωρών της Κεντρικής Αμερικής. Μέσα από τις ειδικές διατάξεις περί "ναρκωτικών", ανανεώθηκαν οι δασμολογικές διευκολύνσεις που παραχωρούνται από την ΕΕ σε ορισμένα αγροτικά προϊόντα. Ομοίως, οι ειδικές προτιμήσεις για βιομηχανικά προϊόντα που προβλέπονται για τις χώρες των Άνδεων επεκτάθηκαν στην Κεντρική Αμερική. Το σύστημα αυτό ανανεώθηκε τον Δεκέμβριο του 2001 για μέχρι τα τέλη του 2004.

1.3. Διμερείς στόχοι

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η κυβέρνηση του Σαλβαδόρ υπέγραψαν, τον Μάρτιο του 2001, "**Μνημόνιο Συμφωνίας**" (ΜΣ) που καθορίζει ύψος βοήθειας από τις γραμμές του προϋπολογισμού που προορίζονται για τη χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία, για το διάστημα 2000-2006, 60 εκατ. € : εκσυγχρονισμός και εκδημοκρατισμός του κράτους και ασφάλεια των πολιτών (27% επί του συνόλου), κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του αγροτικού τομέα (22%), στήριξη της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος (18%), υγεία (14%), ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα (13%).

Συμπληρωματικά, στα πλαίσια της **συμβουλευτικής ομάδας της Μαδρίτης**, που οργανώθηκε τον Μάρτιο του 2001, η διεθνής κοινότητα ενέκρινε μια σειρά συμφωνιών με το Σαλβαδόρ που προορίζονται να συμβάλουν στη διαδικασία ανασυγκρότησης, μετά τις καταστροφές που προκάλεσαν οι σεισμοί του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου του 2001.

2. ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

Το σχέδιο της κυβέρνησης «La Nueva Alianza» περιλαμβάνει τέσσερις βασικούς άξονες δράσης για το διάστημα 1999-2004 :

- Συμμαχία για την εργασία : στοχεύει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και εισοδημάτων, στην αγροτική ανάπτυξη, στη στήριξη των μικρο- και μικρών επιχειρήσεων, στις εξαγωγές και στις επενδύσεις.
- Συμμαχία για την αλληλεγγύη : στοχεύει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και εισοδημάτων σε τοπικό επίπεδο και ταυτόχρονα στην αύξηση της πρόσβασης και της ποιότητας των βασικών υπηρεσιών μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής και της αποκέντρωσης της κυβερνητικής διαχείρισης.
- Συμμαχία για την ασφάλεια : στοχεύει στη μείωση του επιπέδου ανασφάλειας και εγκληματικότητας.
- Συμμαχία για το μέλλον : στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής οικονομίας σε αρμονία με το περιβάλλον.

Για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου, η κυβέρνηση προτείνει "συμμαχία" με τις τοπικές διοικήσεις και τους πολίτες: την ανάπτυξη διαφανούς και αποτελεσματικής δημόσιας διαχείρισης βασιζόμενη στα αποτελέσματα: την αποτελεσματικότερη είσπραξη των φόρων και την καλύτερη χρησιμοποίηση των δημόσιων πόρων καθώς και την αναδιάρθρωση του προϋπολογισμού σύμφωνα με τις προτεραιότητες της χώρας.

Η κυβέρνηση συμπλήρωσε τις κατευθυντήριες αυτές γραμμές σε δύο ευκαιρίες. Τον Νοέμβριο του 2000, ο σημερινός πρόεδρος της δημοκρατίας, Φ. Φλόρες, παρουσίασε προσωπικά την πρόταση «*Acciones Territoriales*» που περιέχεται στο "**Plan de Nación**" (PN), στόχος της οποίας είναι η μείωση της καθυστέρησης και της φτώχειας των αγροτικών και αστικών περιοχών. Το κείμενο αυτό, που παρουσιάστηκε από την Εθνική επιτροπή ανάπτυξης (EEA) μετά από μακρά περίοδο διαβουλεύσεων σε εθνικό επίπεδο, περιέχει χωροταξικό σχέδιο που καλύπτει 5 μεγάλους τομείς εργασίας: τη συνδετικότητα, το παραγωγικό περιβάλλον, την παραγωγική οικονομία, το σύστημα των πόλεων και την ένωση ή ολοκλήρωση των δήμων.

Τον Μάρτιο του 2001, η κυβέρνηση του Σαλβαδόρ παρουσίασε, με την ευκαιρία της συμβουλευτικής ομάδας της Μαδρίτης, σχέδιο με τίτλο "**Plan de Recuperación**" στόχος του οποίου είναι η απάλυνση των συνεπειών των σεισμών της 13^{ης} Ιανουαρίου και της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2001 και η ανάκαμψη μεσοπρόθεσμα της βιώσιμης ανάπτυξης και της οικονομίας της χώρας, με μακροπρόθεσμο στόχο ακόμη και την εξάλειψη των εντοπιζόμενων σημείων τρωτότητας. Οι ειδικοί στόχοι αυτού του σχεδίου, που καλύπτουν την περίοδο 2001-2005

διατηρώντας παράλληλα μια συνοχή με τη στρατηγική που προβλέπεται από την La Nueva Alianza και το Plan de Nación, είναι οι ακόλουθοι :

- Αποκατάσταση των ζημιών στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας και αποκατάσταση των κοινωνικών δικτύων
- Ανακατασκευή των κατοικιών και επανενεργοποίηση της παραγωγικής ικανότητας και των υποδομών
- Μείωση του ευάλωτου χαρακτήρα και ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων
- Προώθηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης, πιο συμμετοχικής, που να μπορεί να ενσωματώσει τις τοπικές οικονομίες
- Μείωση της πίεσης της μεταναστευτικής ροής προς το εσωτερικό και το εξωτερικό.

Στο πλαίσιο επίσης ενός ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος τριών φάσεων καθορίστηκε ένας κατάλογος διαρθρωμένων δράσεων: έκτακτες ανάγκες και αποκατάσταση σε βραχυπρόθεσμη βάση (μέχρι το 2001) και ανασυγκρότηση σε μεσοπρόθεσμη βάση (2002-2005).

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

3.1. Πολιτικό περιβάλλον : μια δημοκρατία σε φάση εδραίωσης

Μετά έναν άγριο εμφύλιο πόλεμο που διήρκεσε ολόκληρη τη δεκαετία του 80, **οι ειρηνευτικές συμφωνίες του Ιανουαρίου του 1992 σηματοδότησαν την απαρχή μιας διεργασίας που επιχειρούσε να μετατρέψει** ένα κατασταλτικό, αυταρχικό καθεστώς αποκλεισμού σε ένα δημοκρατικό, ανταγωνιστικό καθεστώς που προωθεί την ένταξη. Μεταξύ των αποτελεσμάτων που πρέπει να υπογραμμιστούν, πρέπει να αναφερθεί η αποστρατιωτικοποίηση του πολιτικού βίου και της κοινωνίας, η ενίσχυση ενός συστήματος δημόσιων ελευθεριών και ενός εκλογικού συστήματος που επιτρέπει στις αντιτιθέμενες δυνάμεις να εκφραστούν ως πολιτικά κόμματα στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από την εκλογική διαλεκτική. Συγχρόνως, η πρόοδος αυτή ενισχύεται από τη δημιουργία βασικών θεσμών, όπως είναι η εθνική πολιτοφυλακή (PNC) ή η Procuraduría των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ωστόσο, παρά τις σημαντικές σημειωθείσες προόδους που αναγνωρίστηκαν σε διεθνές επίπεδο, η εξέλιξη της πολιτικής διεργασίας πρέπει ακόμα να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις.

Έτσι, η διαδικασία της αποστρατιωτικοποίησης ολοκληρώθηκε με επιτυχία, η δημόσια όμως εικόνα πολλών νέων θεσμών όπως, για παράδειγμα, αυτή του συστήματος διοίκησης της δικαιοσύνης και της εθνικής πολιτοφυλακής, δεν έχει ακόμη εδραιωθεί πλήρως.

- Όσον αφορά το εκλογικό σύστημα, υπάρχουν κανόνες και ανταγωνιστικοί θεσμοί που είχαν ως αποτέλεσμα **την εναλλαγή της εξουσίας** σε πολλούς δήμους, μεταξύ των οποίων η πιο σημαντική και συμβολική είναι εκείνη στην πρωτεύουσα Σαν Σαλβαδόρ, και στο νομοθετικό σώμα (σχετική πλειοψηφία του κύριου αντιπολιτευόμενου κόμματος - FMLN στην Εθνοσυνέλευση). Όσον αφορά τα υπόλοιπα, διατηρείται ο πλουραλισμός παρά το ότι η χώρα παρουσιάζει ταυτόχρονα **υψηλό ποσοστό πώλησης** που εκφράζεται από τα δύο βασικά κόμματα, το ARENA (το κυβερνητικό κόμμα) και το FMLN, κόμματα που προέρχονται από τα αντίπαλα στρατόπεδα της τελευταίας ένοπλης σύρραξης. Στο πλαίσιο αυτό, συνεχίζουν να υφίστανται ορισμένες **διαστάσεις απόψεων απέναντι στο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό μοντέλο** που επιθυμούν οι βασικές πολιτικές δυνάμεις της χώρας συνεχίζουν, συζήτηση η οποία, ορισμένες φορές, καθυστερεί τον ρυθμό εδραίωσης της δημοκρατίας και δημιουργεί κλίμα αβεβαιότητας για τους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες.

Η σημαντικότερη πρόκληση είναι μάλλον αυτή της **ασφάλειας των πολιτών**. Για την εξήγηση αυτού του φαινομένου γίνεται επίκληση διαφόρων παραγόντων όπως, π.χ., τα επακόλουθα του πολέμου, η ατιμωρησία και η έλλειψη εδραίωσης του κράτους δικαίου, η απώλεια των

θεμελιωδών αξιών για την κοινωνική συνύπαρξη, η φτώχεια και η έλλειψη ευκαιριών, καθώς και « μια κουλτούρα βίας » και η επίδραση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

- Σε αυτά θα πρέπει να προσθέσουμε την ενίσχυση τόσο της αποτελεσματικότητας όσο και της **αξιοπιστίας καιρίων θεσμών**, είτε πρόκειται για αντιπροσωπευτικούς (νομοθετική εξουσία και κομματικό σύστημα), κυβερνητικούς (εκτελεστική εξουσία με ουσιαστική ικανότητα προσφοράς σταθερότητας και ασφάλειας στο σύνολο της κοινωνίας) ή θεσμούς υπεύθυνους για το κράτος δικαίου (δικαστική εξουσία, « procuraduría » των ανθρωπίνων δικαιωμάτων). Ειδικότερα, το δικαστικό σύστημα είναι ανεξάρτητο αλλά υποφέρει ακόμη από μια εικόνα αναποτελεσματικότητας και διαφθοράς.
- **Η αντιπροσώπευση και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών** καθίστανται θεμελιώδεις ανάγκες σε μια χώρα όπως το Σαλβαδόρ, χώρα που βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της δημοκρατικής εδραίωσης όπου διαπιστώνεται μια συμπεριφορά που τείνει στη **μείωση της συμμετοχής στις εκλογικές διαδικασίες** (από 48.6 το 1994 σε 33.2 το 2000). Στον κοινωνικοοικονομικό τομέα, η κοινωνία των πολιτών, με εξαίρεση τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, έχει **μικρή συμμετοχή στον καθορισμό των δημόσιων πολιτικών και στην άσκηση ελέγχου στην κυβερνητική δραστηριότητα**. Εξάλλου, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, το 25% του πληθυσμού ζει στο εξωτερικό και δεν έχει καμμία αντιπροσώπευση στο πολιτικό σύστημα διότι δεν συμμετέχει στις εκλογικές διαδικασίες. Επιπλέον, **ο συγκεντρωτισμός της κυβερνητικής δραστηριότητας** και η **αδύναμη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών** οξύνουν αυτή την κατάσταση.
- Παρά τα προαναφερόμενα, **σε τοπικό επίπεδο** διαπιστώνεται μια αντίθετη τάση, αφού οι **διαβουλεύσεις κράτους-κοινωνίας των πολιτών**, όπως και η συμμετοχή των πολιτών, είναι στοιχεία που εμφανίζονται τώρα στην εθνική ατζέντα και που αποκτούν σταδιακά συγκεκριμένη μορφή σε χώρους συμμετοχής και διαβουλεύσεων για την τοπική ανάπτυξη (επιτροπές για τη δημοτική ή τοπική ανάπτυξη), σε διάφορα παραδείγματα σχεδιασμού και συμμετοχικής διαχείρισης της τοπικής ανάπτυξης, στις τοπικές πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών για την πρόληψη των καταστροφών, στις ενώσεις των μεταναστών του Σαλβαδόρ για την τοπική ανάπτυξη, κλπ.
- Εν πάσει περιπτώσει, πρέπει να αναφέρουμε ότι η δημοκρατία του Σαλβαδόρ είναι ακόμη σε φάση εδραίωσης και τα δημοκρατικά ήθη χρειάζονται κάποιο χρόνο για να εδραιωθούν στο κοινωνικό και θεσμικό περιβάλλον. Σχετικά με αυτό, καταγράφεται μια θετική τάση από την πλευρά των διαφόρων δυνάμεων για σύγκλιση προς την κατεύθυνση της τήρησης μετριοπαθούς στάσης και ανάληψης ευθυνών στα πλαίσια του πολιτικού διαλόγου της χώρας.

3.2. Οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον

3.2.1. Οικονομικό περιβάλλον

Το Σαλβαδόρ είναι μια χώρα η οποία, παρά τις διαστάσεις της – η μικρότερη της Κεντρικής Αμερικής – δείχνει σημάδια δυναμισμού αρκετά σημαντικά σε σχέση με τις γειτονικές χώρες. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) (13,2 δισεκατ. US\$ το 2000) καθώς και το κατά κεφαλή ΑΕγχΠ (2.105 US\$ το 2000) διπλασιάστηκαν σε 10 χρόνια κατατάσσοντας το Ελ Σαλβαδόρ μεταξύ των **χωρών ενδιάμεσων εισοδημάτων**.

- Η διάρθρωση και η συμπεριφορά της οικονομίας του Σαλβαδόρ από πλευράς ΑΕγχΠ, εξαγωγών και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, βασίζεται σήμερα σε μια **αύξηση της μεταποιητικής δραστηριότητας** (κυρίως της *maquila*¹) και σε μια **σταδιακή μείωση της βαρύτητας των παραδοσιακών γεωργικών δραστηριοτήτων στην οικονομία** (κυρίως του καφέ).

¹ Maquila : όρος που χρησιμοποιήθηκε αρχικά στο Μεξικό και στη συνέχεια στην υπόλοιπη Λατινική Αμερική, για να δηλώνει εργοστάσια, εν γένει μεταποιητικά, που βρίσκονται σε περιοχές απαλλαγμένες από φόρους και τελωνειακούς δασμούς, και ασχολούνται με τη συναρμολόγηση και την τελική παραγωγή αγαθών που προορίζονται για τις αγορές των ανεπτυγμένων χωρών.

Σύνθεση ΑΕγχΠ	1990	1999	2000	Εκατομ. US\$	1990	1999	2000
Γεωργία (%)	17,1	10,7	10,1	Εξαγωγές	861	3.135	3.646
Βιομηχανία (%)	26,2	29,1	30,2	Εισαγωγές	1.462	4.651	5.642
(εξ ης μεταποίηση)	(21,7)	(22,5)	(23,4)	Ισοζύγιο	-601	-1.516	-1.997
Υπηρεσίες (%)	56,6	60,1	59,6	Επαναπ. κεφ.	322	1.373	1.750

- Από το 1990, το Ελ Σαλβαδόρ προσπάθησε να ακολουθήσει μια **διαφανή και πολύ ανοιχτή εμπορική πολιτική**, θεωρώντας ότι η ελευθερία των συναλλαγών είναι σημαντική για τη διασφάλιση μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης. Με αυτή την προοπτική, μεταξύ 1990 και 2000, ο συνολικός όγκος των συναλλαγών αυξήθηκε με **χρόνιο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου που αντιστοιχεί στο 15% του ΑΕγχΠ** για το 2000. Το έλλειμμα αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εισαγωγών της *maquila* και καταναλωτικών αγαθών και στη μείωση των παραδοσιακών εξαγωγών. **Η τάση αυτή όμως αντισταθμίζεται από τον επαναπατρισμό οικογενειακών κεφαλαίων**, κυρίως από τις ΗΠΑ, γεγονός που αποτελεί τη κύρια στήριξη των βασικών μακροοικονομικών ισορροπιών, όπως το υπόλοιπο του ισοζυγίου πληρωμών και η σταθερότητα των τιμών συναλλάγματος.
- Σε ό,τι αφορά τις **τάσεις**, την τελευταία δεκαετία μπορούμε να διακρίνουμε **δύο φάσεις στην οικονομία του Σαλβαδόρ. Μέχρι το 1995, η οικονομία του Σαλβαδόρ εμφάνιζε ικανοποιητικότερους δείκτες οικονομικής ανάπτυξης**, ανώτερους κατά μέσον όρο του 6% ετησίως, συνοδευόμενους από ποσοστά πληθωρισμού τα οποία, αν και σε μετριοπαθείς αναλογίες, διατηρούνταν κάτω από το 10%. Επίσης, κατά το ίδιο διάστημα, πραγματοποιήθηκαν βαθιές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής και χρηματοδοτικής απελευθέρωσης, της ιδιωτικοποίησης επιχειρήσεων, τραπεζών και κρατικών περιουσιακών στοιχείων, της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος, της άρσης κανονιστικών ρυθμίσεων και της προσαρμογής των τιμολογίων και των τιμών.
- Στη δεύτερη πενταετία, οι επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων φαίνεται ότι εξασθένησαν** : ο οικονομικός δυναμισμός μειώθηκε, παρουσιάζοντας μια ανάπτυξη 2% το 2000, όπως και οι άμεσες ξένες επενδύσεις παρά το ότι ο πληθωρισμός έπεσε σε μονοψήφιο νούμερο. Για το 2000, ο δείκτης τιμών έφτασε το 4.3%, έναντι ετήσιου μέσου όρου 9,4% της δεκαετίας του 90. Μεταξύ των **παραγόντων αυτής της επιβράδυνσης**, μπορούμε να αναφέρουμε **εσωτερικούς** παράγοντες (τομεακά αναπτυξιακά προβλήματα, όπως η γεωργία, το δημοσιονομικό έλλειμμα, η μείωση της εσωτερικής ζήτησης καθώς και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας, η ανάγκη μιας νέας γενιάς μεταρρυθμίσεων – όπως η διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου για τους ιδιωτικοποιημένους τομείς, η θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού) αλλά και **εξωτερικούς** (πτώση της τιμής του καφέ, άνοδος της τιμής του πετρελαίου, οικονομική κρίση στην Ασία, συνέπειες του τυφώνα Mitch).

Παρά τις τάσεις αυτές, **το Σαλβαδόρ επέδειξε μεγάλη μακροοικονομική και νομισματική σταθερότητα** με επίπεδα εξωτερικού χρέους από τα μικρότερα στη Λατινική Αμερική (εκτιμάται σε 20-25% του ΑΕγχΠ), με χαμηλά επίπεδα πληθωρισμού, με τα πρέποντα διεθνή αποθεματικά και με σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία τα τελευταία 5 χρόνια. Στις αρχές του 2001, συνέβησαν δύο πολύ διαφορετικά γεγονότα που είχαν όμως και τα δύο βαθιές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στο σύνολο της κοινωνίας του Σαλβαδόρ :

- Η εφαρμογή από την 1.1.2001 του **νόμου για την οικονομική ολοκλήρωση που θεσπίζει την νομική τιμή του δολαρίου ΗΠΑ** και την ελεύθερη κυκλοφορία του, παράλληλα με το εθνικό νόμισμα. Επιπλέον, το δολάριο ΗΠΑ έγινε η υποχρεωτική μονάδα για το εθνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, τόσο το δημόσιο όσο και το ιδιωτικό. Τα βασικά προσδοκώμενα αποτελέσματα αυτού του μέτρου είναι η σημαντική μείωση των επιτοκίων και η πρόσθετη εισροή ξένων επενδύσεων λόγω της απουσίας συναλλαγματικών κινδύνων. Επιπλέον, αυτό σημαίνει μικρότερη ευελιξία στον χειρισμό της οικονομικής πολιτικής της χώρας (κατάργηση της νομισματικής πολιτικής και των τιμών συναλλάγματος ως οργάνων για χρήση στην οικονομική πολιτική).

- **Η τραγωδία που προκλήθηκε από τους καταστροφικούς σεισμούς της 13^{ης} Ιανουαρίου και της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2001 οδήγησε σε σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, με αύξηση των δημοσίων δαπανών και των διεθνών πιστώσεων που προορίζονται για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων ανασυγκρότησης. Το γεγονός αυτό αποσταθεροποιεί το δημοσιονομικό σύστημα το οποίο, τα τελευταία 5 χρόνια, κατέγραψε αυξανόμενο έλλειμμα (εκτιμήθηκε σε 3% του ΑΕγχΠ το 2000) και χαρακτηρίζεται από υποχώρηση και από χαμηλή φορολογική βάση, πάντα κατώτερη του 11% του ΑΕγχΠ για το διάστημα 1990-2000.**

Η ΕΕ είναι ο τρίτος εμπορικός εταίρος του Σαλβαδόρ (936 εκατ. €, 11,2% των συνολικών εισαγωγών + εξαγωγών το 2000) μετά τις **ΗΠΑ (48,4%)** και τις **χώρες της Κεντρικής Αμερικής (19,3%)**. Η ΕΕ εισάγει κατά βάση **αγροτικά προϊόντα** (83,8% επί του συνόλου) και εξάγει κυρίως προϊόντα του τομέα των μεταφορών (45,3%), της ενέργειας (18,2%) καθώς και χημικά προϊόντα (10,2%). Ο βασικός εμπορικός ευρωπαϊκός εταίρος είναι η Γερμανία (4,5% επί του συνόλου το 2000). Τα δεδομένα δείχνουν μια **πρωτική τάση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ του Σαλβαδόρ και της γηραιάς ηπείρου**, αποτέλεσμα της πτώσης του καφέ και της αντικατάστασης των ευρωπαϊκών βιομηχανικών προϊόντων με προϊόντα που προέρχονται από άλλους προμηθευτές². Αντίθετα, οι ευρωπαϊκές επενδύσεις στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας αυξήθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά και επικεντρώνονται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών : τηλεπικοινωνίες, τουρισμός, συντάξεις, ασφάλειες, μεταξύ άλλων. Σε ό,τι αφορά το **Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (SPG)**, οι εξαγωγές του Σαλβαδόρ προς την Ευρώπη έφτασαν με αυτό το σύστημα τα 370 εκατ. € το 1997. Το σύνολο σχεδόν των προϊόντων καλύφθηκε από το "αγροτικό" μέρος του συστήματος (κυρίως κατεψυγμένες γκριζες γαρίδες, καφές και δέρματα). Ωστόσο, παρά την κατά 55% εμφανισθείσα αύξηση το 1996, το SPG παραμένει ακόμη ένας θεσμός όχι ιδιαίτερα γνωστός ή χρησιμοποιούμενος στο Σαλβαδόρ, συνεχιζομένης της χαμηλής ικανότητας του εμπορικού τομέα στη διαφοροποίηση των αγορών προορισμού.

3.2.2. Η κοινωνική διάσταση

Με έκταση 21.041 km² και συνολικό πληθυσμό 6,3 εκατομμυρίων κατοίκων, το Σαλβαδόρ είναι η **πιο πυκνοκατοικημένη χώρα ολόκληρης της Κεντρικής Αμερικής** με 300 κατοίκους ανά km². Η μέση ηλικία του πληθυσμού είναι τα 20,7 χρόνια. Το 60% του πληθυσμού συγκεντρώνεται στις αστικές περιοχές και από εθνοτική άποψη, αντίθετα με άλλες χώρες όπως, για παράδειγμα, η Γουατεμάλα, **η χώρα είναι πολύ ομοιογενής**: το 90% του πληθυσμού αποτελείται από μιγάδες και μόνο το 5% είναι ιθαγενείς. Συνολικά, τα τελευταία αυτά χρόνια, διαπιστώθηκε μια **θετική εξέλιξη στον κοινωνικό τομέα** στη χώρα από πλευράς πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες (εκπαίδευση, υγεία, πόσιμο νερό, κλπ.). Πράγματι, σύμφωνα με την κατάταξη της έκθεσης για την ανθρώπινη ανάπτυξη (IDH) 2001 PNUD, το Σαλβαδόρ κατελάμβανε την 95^η θέση σε σύνολο 164 χωρών και ανήκε στην ομάδα των **χωρών με μέση ανθρώπινη ανάπτυξη**. Έτσι, ο πληθυσμός που ζει στη φτώχεια μειώθηκε κατά 25% στη δεκαετία του 90 πέφτοντας στο 47,5% το 1999.

Παρά τη πρόοδο αυτή, υπάρχουν ακόμη σημαντικά προβλήματα :

- Το Σαλβαδόρ παρουσιάζει μια από τις **υψηλότερες ανισότητες στον κόσμο** στην κατανομή των εισοδημάτων. Το 20% του πλουσιότερου πληθυσμού έχει εισοδήματα κατά μέσον όρο 18 φορές υψηλότερα από εκείνα του 20% του φτωχότερου πληθυσμού. Ο δείκτης GINI για το

² Οι στατιστικές για το εξωτερικό εμπόριο με την Ευρώπη μπορεί να είναι υποεκτιμημένες λόγω των διαφορετικών δρόμων και τρόπων με τους οποίους αναπτύσσεται. Πράγματι, ορισμένες εμπορικές ροές δεν εμφανίζονται αφού παραμένουν υπό διαμετακόμιση για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα σε τρίτες χώρες.

1999 (50.8) κατατάσσει αυτή τη χώρα μεταξύ της Νιγηρίας και της Παπούασιίας Νέας Γουινέας αλλά σε καλύτερη θέση σε σχέση με τη Γουατεμάλα (55.8), την Ονδούρα (59.0) και τη Νικαράγουα (60.3).

- Οι **εδαφικές διαφοροποιήσεις** από πλευράς ανθρώπινης ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων διαμερισμάτων της χώρας και μεταξύ του αστικού και αγροτικού πληθυσμού, καθώς και στο θέμα της ισότητας των φύλων, μπορούν να συγκριθούν με εκείνες που παρατηρούνται μεταξύ των περισσότερο και λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.
- Όσον αφορά τον **τομέα της υγείας**, το Σαλβαδόρ βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της Λατινικής Αμερικής και των γειτονικών του χωρών (από πλευράς, για παράδειγμα, παιδικής και μητρικής θνησιμότητας, προσδόκιμου ζωής, αναπνευστικών μολύνσεων και χρόνιας κακής διατροφής, εμβολιασμών για ασθένειες όπως η χολέρα, HIV AIDS).
- Επίσης, μια από τις βασικές προκλήσεις της κοινωνίας του Σαλβαδόρ είναι η **δημογραφική πίεση** σε μια χώρα μάλλον φτωχή, με εδαφική στενότητα και ορεινή.
- Σε ότι αφορά τις « ευάλωτες ομάδες » και τα ζητήματα ισότητας των « φύλων », το ΠΝΥΔ σημειώνει ότι **τα παιδιά και οι γυναίκες, ειδικότερα, δεν διαθέτουν πάντα επαρκή μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους**, όπως διαπιστώνεται από τους διάφορους δείκτες ολοκληρωμένης ανάπτυξης
- Μια από τις σημαντικότερες ίσως πτυχές του **κοινωνικού προβλήματος της χώρας είναι το μεταναστευτικό ρεύμα** που δεν σταμάτησε από τη δεκαετία του 80 λόγω της φτώχειας, του εμφυλίου πολέμου και του υπερπληθυσμού. Οι στατιστικές δείχνουν ότι η χώρα παρουσιάζει καθαρή απώλεια άνω των 10000 ανθρώπων ετησίως. Η κυβέρνηση υπολογίζει τους μετανάστες σε 2,5 εκατομμύρια από τα οποία τα 2 εκατομμύρια κατοικούν στις ΗΠΑ. Ωστόσο, άλλες εκτιμήσεις δίνουν πιο μετριοπαθείς αριθμούς. Οι μετανάστες είναι κυρίως άνθρωποι από αστικές περιοχές, σχετικά νέοι και με επίπεδο μόρφωσης υψηλότερο από τον μέσο όρο της χώρας. Υπάρχουν διαφορετικές εκτιμήσεις για τον πληθυσμό του εξωτερικού.

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με διάφορες έρευνες, **ο πληθυσμός θεωρεί ότι η εγκληματικότητα είναι το κύριο πρόβλημα του**. Πίνακας με στατιστικά στοιχεία, που δημοσιεύτηκε στο πλαίσιο της σημαντικής έκθεσης του ΠΝΥΔ για την ανθρώπινη ανάπτυξη στο Σαλβαδόρ το 2001, αποκαλύπτει ότι το 8% των θανάτων είναι αποτέλεσμα ανθρωποκτονίας. Πράγματι, στην κλίμακα της Λατινικής Αμερικής, το ποσοστό της εγκληματικότητας στο Σαλβαδόρ συγκρίνεται μόνο με αυτό της Κολομβίας και ίσως με αυτό της Γουατεμάλας.

3.2.3. Εξωτερική και περιφερειακή διάσταση

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, το Σαλβαδόρ διατηρεί θετική στάση και στάση υποστήριξης σε σχέση με την ολοκλήρωση της Κεντρικής Αμερικής. Στο πλαίσιο αυτό, το Σαλβαδόρ κατέβαλλε πάντα ουσιαστική **προσπάθεια για την επίτευξη μείζονος εμπορικής φιλελευθεροποίησης στην περιοχή**, για τη μείωση του κόστους, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την προώθηση των εξαγωγών. Η δημιουργία της Γενικής Γραμματείας του ΣΟΚΑ (Σύστημα για την Ολοκλήρωση της Κεντρικής Αμερικής) το 1991, η έδρα του οποίου βρίσκεται στο Σαν Σαλβαδόρ προώθησε την θεσμική ενίσχυση σε περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο του δασμολογικού συστήματος της Κεντρικής Αμερικής, που τέθηκε σε ισχύ το 1993, το Σαλβαδόρ ξεκίνησε μια σταδιακή διαδικασία μείωσης των δασμών σε πολλά προϊόντα, Ωστόσο, **στην πράξη, επικρατεί μια προτίμηση για τις διμερείς συμφωνίες**³. Οι επιδιώξεις του

³ Το Σαλβαδόρ υπέγραψε πρόσφατα μια ALC με το Μεξικό, τη Χιλή, τη Δομινικανή Δημοκρατία, τη Γουατεμάλα και την Ονδούρα. Οι διαπραγματεύσεις για μια ALC με τον Παναμά επαναλήφθηκαν τον Μάιο του 2000 ενώ μια ALC είναι επίσης υπό διαπραγμάτευση με τον Καναδά.

αφορούν τη φιλελευθεροποίηση των συναλλαγών στις υπηρεσίες, τη βελτίωση των οδικών και λιμενικών υποδομών και την απλούστευση των διαδικασιών ελέγχου στα σύνορα. Πρόσφατα, το Σαλβαδόρ και η Γουατεμάλα συμφώνησαν να προωθήσουν το 2002 τη δημιουργία τελωνειακής ένωσης που θα διευκολύνει την πρόσβαση στα λιμάνια της Γουατεμάλας που βρίσκονται στη θάλασσα της Καραϊβικής. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί η προσχώρηση του Σαλβαδόρ στην πραγμάτωση της **ζώνης ελεύθερου εμπορίου της Αμερικής**, που προωθούν οι ΗΠΑ.

Όσον αφορά το νέο κύκλο **διαπραγματεύσεων στους κόλπους του ΠΟΕ**, το Σαλβαδόρ συμπεριζέται την άποψη της πλειοψηφίας των χωρών της Κεντρικής Αμερικής που προτείνουν μεγαλύτερη **φιλελευθεροποίηση στο εμπόριο των αγροτικών προϊόντων**, ενώ δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επέκταση του φορολογικού καθεστώτος. Το Σαλβαδόρ πέτυχε επίσης την **παράταση του ειδικού καθεστώτος** για τις **ελεύθερες ζώνες** για σημαντικό αριθμό ετών, προς όφελος του τομέα της maquila. Πρέπει ακόμη να υπογραμμιστούν τα προβλήματα που αφορούν τις εδαφικές οριοθετήσεις με την Ονδούρα, προβλήματα που μπορεί να επηρεάσουν τις πολιτικές και εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών εάν οξυνθούν.

3.3. Βιωσιμότητα των σημερινών πολιτικών

3.3.1. Ο ευάλωτος χαρακτήρας του περιβάλλοντος

- Το Σαλβαδόρ είναι σοβαρά εκτεθειμένο σε φαινόμενα **σταδιακής υποβάθμισης και περιβαλλοντικής καταστροφής** όπως δείχνουν οι δείκτες αποψίλωσης, διάβρωσης του εδάφους, απωλείων βιοποικιλότητας και μόλυνσης των υδάτων που είναι από τα πλέον μολυσμένα ολόκληρης της λατινοαμερικάνικης ηπείρου. Υπάρχει επίσης έντονη υποβάθμιση της ποιότητας του αέρα με συνέπεια την αύξηση των αναπνευστικών ασθενειών. Τέλος, η συλλογή και η επεξεργασία των στερεών αποβλήτων είναι πολύ λίγο ανεπτυγμένη, κυρίως στα αστικά κέντρα. Στα προηγούμενα προβλήματα προστίθενται το σημερινό περιβάλλον και τα φαινόμενα της γρήγορης και άτακτης αστικοποίησης.
- Από την άλλη μεριά, οι επιπτώσεις των **φυσικών καταστροφών** των τελευταίων χρόνων, κυρίως οι συνέπειες του τυφώνα «Mitch» και οι δύο σεισμοί του 2001 αλλά και άλλα μετεωρολογικά φαινόμενα όπως το «El Niño», «La Niña» ή οι περίοδοι ξηρασίας, κατέδειξαν ότι ο ευάλωτος χαρακτήρας της χώρας είναι επίσης αποτέλεσμα της επιζήμιας περιβαλλοντικής διαχείρισης, γεγονός που αποτελεί ένα επιπλέον εμπόδιο στην καταπολέμηση της φτώχειας. Το Σαλβαδόρ επλήγη από τον **τυφώνα Mitch** που επηρέασε το 6% του πληθυσμού, κυρίως στις περιοχές των ακτών του Ειρηνικού. Σύμφωνα με το CEPAL, οι καταστροφές έφτασαν το 5,6% του ΑΕγχΠ ενώ πολύ πιο σοβαροί ήταν οι **δύο σεισμοί του 2001** που επηρέασαν ριζικά τον οικονομικό και κοινωνικό ρυθμό της χώρας με αποτέλεσμα, σε επίπεδο ανάπτυξης, να υπάρξει οπισθοδρόμηση τουλάχιστον πέντε ετών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του PNUD και της FUSADES⁴, η καταστροφή αυτή έπληξε το 25% του πληθυσμού, αυξάνοντας το ήδη σοβαρό έλλειμμα στέγης στη χώρα, ενώ προκάλεσε σημαντικές απώλειες από πλευράς σοδειάς, εξαφάνισης μικρών επιχειρήσεων, θέσεων απασχόλησης και σχολικών και υγειονομικών εγκαταστάσεων. Η FUSADES υπολογίζει το συνολικό κόστος των δύο σεισμών στο 16% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις ίδιες εκτιμήσεις, η συνολική φτώχεια έφτασε από το 47.3% στο 49.7% του πληθυσμού, με αύξηση 2.1% της έσχατης φτώχειας.
- Παράλληλα, πρέπει να αναφέρουμε την **περίοδο ξηρασίας** η οποία, το 2001, προκάλεσε σημαντικές απώλειες στον αγροτικό τομέα, απώλειες εκτιμώμενες στο 16% της ετήσιας παραγωγής, με δραματική πτώση των εισοδημάτων για 25.000 οικογένειες καθώς και εκδήλωση λοιμού σε διάφορες περιοχές της χώρας. Το φαινόμενο αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη διαρθρωτικών πολιτικών για την περιβαλλοντική και αγροτική διαχείριση χωρίς τις

⁴ Το φημισμένο ίδρυμα του Σαλβαντόρ για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (FUSADES), που ιδρύθηκε το 1983 με τη στήριξη του USAID, θεωρείται το κέντρο αποφάσεων της εργοδοσίας.

οποίες οι συνέπειες των φυσικών καταστροφών μπορεί να έχουν πολύ πιο σοβαρές επιπτώσεις στο μέλλον.

3.3.2. *Ισότητα των δύο φύλων και ίσες ευκαιρίες*

- Σύμφωνα με την κατάταξη της έκθεσης για την ανθρώπινη ανάπτυξη του ΠΝΥΔ του 2000, ο δείκτης για την ισότητα των δύο φύλων (IDG) του Σαλβαδόρ βρίσκεται στην 80^η θέση σε σύνολο 143 χωρών, μεταξύ της Κίνας και της Γουιάνας, με τιμές **ιδιαίτερα αρνητικές όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής και το επίπεδο εκπαίδευσης, κυρίως στις αγροτικές περιοχές**. Σε ότι αφορά την αντιπροσώπευση των γυναικών σε δημόσιες θέσεις, αυτή είναι εν γένει χαμηλή με τάσεις μείωσης σύμφωνα με το επίπεδο ευθυνών της θέσης. Πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι σε εθνικό επίπεδο η συμμετοχή των γυναικών φτάνει το 22%. Πρέπει ωστόσο να υπογραμμίσουμε ότι στο **τοπικό επίπεδο**, και κυρίως στις αγροτικές περιοχές, η **συμμετοχή των γυναικών αυξήθηκε** (βλέπε επίσης τους δείκτες στο παράρτημα 4α).

3.3.3. *Κοινωνικοοικονομική υποστήριξη και καταπολέμηση της φτώχειας*

- Η πρόκληση της μείωσης της φτώχειας του Σαλβαδόρ μεσοπρόθεσμα συνδέεται κατά μεγάλο μέρος με την **επιτυχία των βραχυχρόνιων πολιτικών** που στοχεύουν στην εξάλειψη των συνεπειών που προκάλεσαν οι φυσικές καταστροφές των τελευταίων ετών, δηλαδή με την ανασυγκρότηση και την αποκατάσταση των βασικών συνθηκών για να μπορέσει να προωθηθεί η αναπτυξιακή διαδικασία. Μετά το τέλος αυτής της περιόδου, η κυβέρνηση θα μπορέσει πραγματικά να συνεχίσει με την ανάπτυξη των μακροπρόθεσμων στόχων. Ωστόσο, από μια άλλη άποψη, η ανασυγκρότηση και η σημαντική χρηματοδοτική ενίσχυση της διεθνούς κοινότητας που θα δοθεί τα επόμενα χρόνια⁵, αντιπροσωπεύουν μια μοναδική ευκαιρία από την οποία θα μπορούσε να επωφεληθεί η κυβέρνηση του Σαλβαδόρ για να ενισχύσει τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας. Το γεγονός αυτό είναι μια πρόκληση για τις αρχές να μπορέσουν να **ανταποκριθούν σε μια αύξηση των δημόσιων επενδύσεων για την ανασυγκρότηση** και τους κοινωνικούς τομείς **διατηρώντας ταυτόχρονα μια ισορροπημένη δημοσιονομική πολιτική**, χωρίς επιδείνωση των επιπέδων του χρέους και χωρίς να θέσουν σε κίνδυνο τη γενική μακροοικονομική ισορροπία.
- Από οικονομικής απόψεως, παρά το ότι η οικονομία του Σαλβαδόρ εμφανίζει θετικούς μακροοικονομικούς δείκτες, ο **ευάλωτος χαρακτήρας της απέναντι στη συμπεριφορά της βορειοαμερικανικής οικονομίας** αυξήθηκε σε τέτοιο βαθμό που μια τυχόν μεγαλύτερη επιβράδυνση της οικονομίας αυτής θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο όχι μόνο στη ροή του επαναπατρισμού οικογενειακών κεφαλαίων, ροή ζωτικής σημασίας για τις μακροοικονομικές ισορροπίες και ως πρωταρχική πηγή κοινωνικής προστασίας μέσω της ενδοοικογενειακής αλληλεγγύης, αλλά και στο δυναμισμό των εξαγωγών των προϊόντων της *maquila*, επηρεάζοντας έτσι την εσωτερική απασχόληση και τη γενική οικονομική δραστηριότητα.
- Χωρίς αμφιβολία, ένα από τα βασικότερα προβλήματα της οικονομίας του Σαλβαδόρ είναι το **σημαντικό και χρόνιο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου**, μεταξύ άλλων λόγων, εξαιτίας της διαρκούς αύξησης των εισαγωγών, ιδίως καταναλωτικών αγαθών και εισαγωγών που προορίζονται για δραστηριότητες της *maquila*, καθώς και λόγω της επιδείνωσης των όρων εμπορίου των διεθνών τιμών δύο καίριων προϊόντων, του πετρελαίου και του καφέ, τάση που μπορεί να ενταθεί στο άμεσο μέλλον αφού τα προϊόντα αυτά δεν έχουν καλές προοπτικές στη διεθνή αγορά.
- Εξάλλου, παρά το ότι, σύμφωνα με διεθνείς εκθέσεις, η χώρα καταλαμβάνει καλή θέση στην παγκόσμια κλίμακα όσον αφορά τον δείκτη οικονομικού ανοίγματος, το γεγονός αυτό δεν αποτέλεσε ικανή συνθήκη για την προσέλκυση **ξένων επενδύσεων**, ούτε για κάποια

⁵ 1.400 εκατ. US\$ δόθηκαν στο πλαίσιο της συμβουλευτικής ομάδας της Μαδρίτης, 7.03.2001.

σημαντική αύξηση του **ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά** ή για **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας** η οποία όχι μόνο δεν φαίνεται να έχει αυξηθεί αλλά αντιθέτως, σε ορισμένους παραγωγικούς τομείς, φαίνεται να παρουσιάζει μείωση. Τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη να υπάρξουν νέες στρατηγικές που θα επιτρέψουν τη συνέχιση της προσπάθειας ανάπτυξης με βάση τις ήδη επιτευχθείσες βελτιώσεις.

- Από κοινωνικοοικονομικής πλευράς, το σημαντικό στοιχείο είναι ότι ο **επαναπατρισμός κεφαλαίων επιτρέπει σε ένα μεγάλο μέρος της χώρας να ζει**, κυρίως τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα. Εξάλλου, ο επαναπατρισμός κεφαλαίων έχει τη δυνατότητα να καταστεί ένας από τους ισχυρότερους πυλώνες στην προώθηση μιας πιο ενδογενούς ανάπτυξης μέσω της χρηματοδότησης του τοπικού παραγωγικού μηχανισμού. Η πρόκληση στο σημείο αυτό έγκειται στο πώς θα μπορέσει να γίνει **διοχέτευση αυτής της ροής πόρων** (που μέχρι σήμερα τείνει να παίρνει τη μορφή ‘επανεξωτερίκευσης’ μέσω της αύξησης εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών) σε μια πηγή προσανατολισμένη στις **παραγωγικές επενδύσεις**. Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το επίπεδο της ανασφάλειας και της εγκληματικότητας της χώρας ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων.
- Από πλευράς πολιτικού διαλόγου, η ανάγκη υιοθέτησης σημαντικών αλλαγών στην πολιτική, κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική τάξη επιβεβαιώνεται τόσο σε επίσημο επίπεδο – στο πλαίσιο της ατζέντας της κυβέρνησης- όσο και σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών. Η επιτυχία ωστόσο των σημερινών πολιτικών θα εξαρτηθεί και από την **ικανότητα των πολιτικών παραγόντων να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους σε μια μεσομακροπρόθεσμη εθνική ατζέντα**, συμμετοχική, η οποία, εκτός από τις συγκεκριμένες θέσεις, θα επιτρέψει και την εξάλειψη των διαρθρωτικών αιτιών της φτώχειας και του αποκλεισμού. Παράλληλα, πρέπει να **ενισχυθεί ο διάλογος ανάμεσα στη κυβέρνηση και την κοινωνία των πολιτών** που απαιτεί, όλο και περισσότερο, τη λήψη σαφών πολιτικών μέτρων για μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων (για παράδειγμα, μέσω μιας φορολογικής μεταρρύθμισης), την αναθέρμανση της οικονομίας της χώρας καθώς και τη μεγαλύτερη αποκέντρωση του κράτους.

3.4. Προκλήσεις για το μέλλον

Σε διεθνές επίπεδο έχει αναγνωρισθεί ότι η ειρηνευτική διαδικασία του Σαλβαδόρ είναι μια από τις πιο επιτυχημένες της περιοχής λόγω της ικανοποιητικής τήρησης των συμφωνιών που έθεσαν τέρμα στη σύρραξη, γεγονός που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναθέρμανση των πολιτικών για τη μείωση της φτώχειας. Παρά τη σημαντική πρόοδο, η χώρα αυτή συνεχίζει να αντιμετωπίζει σημαντικές μεσοπρόθεσμες προκλήσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τις δυνατότητες οικονομικής άνθησης και ανάπτυξης καθώς και την ιστορική ευκαιρία να πετύχει την οικονομική, πολιτική και κοινωνική εδραίωση:

α) Προκλήσεις σχετικές με τον εκσυγχρονισμό του κράτους και την αποκέντρωση

- Η εδραίωση και ο εκδημοκρατισμός των δημόσιων θεσμών, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης του κράτους δικαίου και του ελέγχου της ασφάλειας των πολιτών
- Η αδυναμία σε επίπεδο κοινοτήτων, ως συνέπεια ενός συστήματος που είναι ακόμη πολιτικά και οικονομικά συγκεντρωτικό
- Η ενίσχυση της μεταρρύθμισης του εκλογικού συστήματος και της δικαιοσύνης, δύο θεμελιωδών τομέων για την εδραίωση της δημοκρατίας.

β) Κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις

- Ο αγώνας κατά των κοινωνικών ανισοτήτων διαφόρων τάξεων μέσω οπτικών που στηρίζονται στην ισότητα

- Αύξηση των επενδύσεων και βελτίωση της πρόσβασης στις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες,
- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης καθώς και εξεύρεση βιώσιμων μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων εναλλακτικών λύσεων για τις νέες γενιές. Πράγματι, το υψηλό ποσοστό δημογραφικής αύξησης ασκεί τεράστια πίεση στη γη, στο περιβάλλον, στις κοινωνικές υπηρεσίες και κυρίως στην αγορά εργασίας
- Ενίσχυση του φορολογικού συστήματος,
- Δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για ενθάρρυνση των επενδύσεων (από το εξωτερικό και το εσωτερικό),
- Μείωση του ευάλωτου χαρακτήρα της οικονομίας απέναντι στους εξωτερικούς παράγοντες, στο επίπεδο των μεταφορών κεφαλαίων από τους μετανάστες ή τυχόν μετεγκατάστασης των *maquila* σε άλλες χώρες λόγω μακροοικονομικών μεταβολών
- Ένταξη στην παγκόσμια οικονομία με στόχο την άντληση οφελών από τη διεύρυνση του παγκόσμιου εμπορίου και την παγκοσμιοποίηση και προετοιμασία, στο πλαίσιο αυτό, των προϋποθέσεων για επωφελή συμμετοχή του Σαλβαδόρ στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, το Σαλβαδόρ θα πρέπει να βελτιώσει τον τομέα των εξαγωγών του, μέσω της προώθησης προϊόντων με μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, να βελτιώσει την παραγωγικότητα και να προωθήσει, μεταξύ άλλων, τις τεχνολογίες και την καινοτομία.

γ) Περιβαλλοντική πρόκληση και ευάλωτος χαρακτήρας

- Η ανασυγκρότηση και η μείωση του ευάλωτου χαρακτήρα του περιβάλλοντος απέναντι στις φυσικές καταστροφές,
- Η καταστροφή του περιβάλλοντος, η οποία απειλεί σοβαρά την παραγωγική ζωή της χώρας αφού καταστρέφει τις βάσεις της ανάπτυξης.

Σε εξωτερικό επίπεδο, πρόκληση του χρονοδιαγράμματος της χώρας αποτελεί η ένταξή της στην ενίσχυση της κεντροαμερικανικής ολοκλήρωσης, διαδικασία που μπορεί ενδεχομένως να δώσει την κατάλληλη απάντηση σε πολλά κοινωνικο-οικονομικά συμφέροντα που διακυβεύονται στο σύνολο των χωρών της περιοχής.

4. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ

4.1. Η κοινοτική συνεργασία με το Σαλβαδόρ

Το διάστημα 1999-2001, οι πιστώσεις για αναλήψεις υποχρεώσεων για τη χώρα αυτή έφτασαν το ποσό των 55 εκατ. €. **Η εμπειρία από τη συνεργασία** με το Σαλβαδόρ συνδέονται άμεσα με τις υπόλοιπες χώρες της περιοχής για τις οποίες η ΕΕ έχει θεσπίσει μια σειρά κοινών μέσων (συμφωνία περιφερειακής συνεργασίας, προγράμματα, κλπ.), τα οποία δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της ειρηνευτικής διαδικασίας που προώθησε ο διάλογος του Σαν Χοσέ του 1984 :

- Μέχρι το μεταπολεμικό στάδιο, στις αρχές της δεκαετίας του 90, η συνεργασία με το Σαλβαδόρ συνδεόταν άμεσα με την κατάσταση της χώρας με παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης (επισιτιστική βοήθεια ή βοήθεια έκτακτης ανάγκης, στήριξη των εκτοπισμένων και των προσφύγων λόγω των συγκρούσεων), ακολουθούμενη από επέκταση και σε άλλους τομείς όπως, π.χ., η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οικονομική συνεργασία, η αποστράτευση και η επανένταξη των παλιών μαχητών. Παρά τον σχετικά σημαντικό αριθμό των γραμμών του προϋπολογισμού και των « μικρών έργων », το μεγάλο μέρος της κοινοτικής βοήθειας επικεντρωνόταν σε μεγαλύτερα και πιο « παραδοσιακά » προγράμματα

συνεργασίας, με στόχο κυρίως την **αγροτική ανάπτυξη** των φτωχότερων περιοχών της χώρας.

- **Από το 1998** το « μεταπολεμικό » στάδιο, που αιτιολογούσε μια προσέγγιση του τύπου « βοήθεια με έργα », αντικαταστάθηκε σταδιακά από μια **βοήθεια « τομεακού », τύπου**, βάσει μιας **στρατηγικής** και ενός **Μνημονίου Συμφωνίας (ΜΣ)** (υπεγράφη το 2001), που ορίζει ένα μειωμένο αριθμό αξόνων δράσης, ο καθορισμός των οποίων έγινε σε συνεργασία με τη κυβέρνηση. Στο πλαίσιο αυτό, « σύμβαση πλαίσιο » που συνάφθηκε μεταξύ της Επιτροπής και του Σαλβαδόρ απλοποιεί και αναδιαρθρώνει τις διατάξεις για την εφαρμογή της τεχνικής και οικονομικής συνεργασίας με ένα σύνολο σαφών συμβατικών και χρηματοδοτικών κανόνων για την εφαρμογή των δράσεων και, συγκεκριμένα, με τη εγκαθίδρυση του εθνικού συντονιστή και την ανάθεση στις αρχές του Σαλβαδόρ μεγαλύτερων ευθυνών στο στάδιο της εκτέλεσης.
- Το Σαλβαδόρ επωφελήθηκε επίσης από τη **κοινοτική βοήθεια σε περιφερειακό επίπεδο** καθώς και από δράσεις και προγράμματα που προορίζονταν για όλες τις χώρες της λατινοαμερικανικής ηπείρου (για παράδειγμα : **προγράμματα αποκεντρωμένης συνεργασίας** όπως το AI-Invest στον τομέα της οικονομικής συνεργασίας, το ALFA για τη συνεργασία στον τομέα της ανώτερης εκπαίδευσης, το @LIS για τη συνεργασία στον τομέα της κοινωνίας της πληροφορίας, κλπ.).
- Επανεξιλημμένος η ΕΕπ, μέσω του **ανθρωπιστικού γραφείου ECHO**, χορήγησε **βοήθεια έκτακτης ανάγκης σε πληθυσμούς θύματα φυσικών καταστροφών**, κυρίως δε τελευταία, στα θύματα των σεισμών του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου 2001. Εξάλλου, ο ECHO χρηματοδότησε από το 1988 έργα προετοιμασίας έναντι φυσικών καταστροφών, τα οποία στοχεύουν στη μείωση του ευάλωτου χαρακτήρα των τοπικών κοινοτήτων απέναντι στις φυσικές καταστροφές. Τις παρεμβάσεις αυτές ακολούθησαν **προγράμματα ανασυγκρότησης**. Πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι η ΕΕ δεν ανταποκρίθηκε σε αυτή την κατάσταση έκτακτης ανάγκης με αναδιάρθρωση των ήδη υφιστάμενων προγραμμάτων αλλά με πρόσθετα κεφάλαια σε σχέση με τον ετήσιο «κανονικό» προγραμματισμό, κυρίως στο πλαίσιο του περιφερειακού προγράμματος ανασυγκρότησης της Κεντρικής Αμερικής (PRRAC)⁶. (βλέπε παράρτημα 11). Το πρόγραμμα αυτό, ποσού ύψους 250 εκατ. ευρώ, επικεντρώνεται στις τοπικές δραστηριότητες. Προς το παρόν, πρόκειται λιγότερο για ένα περιφερειακό πρόγραμμα, από τότε που οι χρηματοδοτούμενες ενέργειες υποδιαιρούνται ανά χώρα και περισσότερο για ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτεί εθνικά προγράμματα στην περιοχή.
- Ακόμη, δεν έχει πραγματοποιηθεί κάποια **συστηματική αξιολόγηση** της κοινοτικής βοήθεια στο Σαλβαδόρ για την ανάλυση της προηγούμενης συνεργασίας θα πρέπει να γίνει αναφορά σε **εναλλακτικές πηγές** (εκθέσεις δραστηριότητας των προγραμμάτων, τομεακές αξιολογήσεις σε περιφερειακό επίπεδο - υγεία, στήριξη των μικροεπιχειρήσεων και πιστωτικά κεφάλαια, υπογραφή του ΜΣ το 2001). Σε ένα άλλο επίπεδο, οι εκθέσεις αξιολογήσεων της βοήθειας σε άλλες χώρες της περιοχής δίνουν μια σειρά συστάσεων που μπορούν να εφαρμοστούν και στο Σαλβαδόρ :
- Επανακαθορισμός της προσέγγισης τύπου έργου προς την κατεύθυνση μιας **προσέγγισης τύπου προγράμματος** που να περιλαμβάνει ένα μακροπρόθεσμο όραμα.

⁶ 28,5 εκατ. € για τη βοήθεια μετά τον τυφώνα Mitch PRRAC, κυρίως για τον τομέα της υδροδότησης και της εξυγίανσης, της εκπαίδευσης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Η χρηματοδοτική βοήθεια μετά τους σεισμούς ανέρχεται σε 50 εκατ. €, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας έκτακτης ανάγκης και των προγραμμάτων ανασυγκρότησης.

- Υιοθέτηση ενός **μακροπρόθεσμου οράματος** για τη συνεργασία με ένταξη των δράσεων στις εθνικές πολιτικές.
- Εκπόνηση **κειμένων πλαισίου τομεακού χαρακτήρα**
- Εξέταση **κοινών κατευθύνσεων για τις διάφορες γραμμές του προϋπολογισμού** με στόχο τη καλύτερη διασφάλιση της συνοχής και των επιπτώσεων μεταξύ των διαφόρων δράσεων και **την αποφυγή διάσπασης της βοήθειας.**
- Ένταξη των θεμάτων της **ισότητας των δύο φύλων και της κοινωνικής συμμετοχής**, ως παραγόντων ανάπτυξης και βιωσιμότητας.
- Στήριξη των διεργασιών **θεσμικής ενδυνάμωσης**, προωθώντας μια δυναμική ιδιοποίησης των νέων πόρων και μεθόδων που προσφέρουν τα προγράμματα.
- Σταδιακή πορεία προς την αποκέντρωση, με βαθμιαία συμμετοχή των αντιπροσωπειών στη διαχείριση του κύκλου των έργων και με χορήγηση σε αυτές πόρων.
- **Υποστήριξη των περιφερειακών δράσεων**, δεδομένου ότι αυτές τονώνουν τη δυναμική της περιφερειακής ολοκλήρωσης και του γεγονότος ότι η ΕΕ είναι ο χορηγός με τη μεγαλύτερη εμπειρία σε αυτό το είδος προγραμμάτων.
- Ο **συντονισμός με τα κράτη μέλη της ΕΕ** καθώς και με τους υπόλοιπους χορηγούς είναι ουσιαστικός για ενίσχυση των προσπαθειών συνεργασίας στο έπακρο.
- Ακόμη, όπως προβλέπεται ήδη από το ΜΣ, η **κυβέρνηση του Σαλβαδόρ** θα πρέπει i) να παίζει δυναμικότερο ρόλο στα έργα με **ουσιαστική συμβολή** από πλευράς εθνικής οικονομικής συμμετοχής στα έργα, ii) να επιβεβαιώσει τη δέσμευση της για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού **συντονιστικού μηχανισμού** μεταξύ των προγραμμάτων που χρηματοδοτούν οι διάφοροι χορηγοί, στα διάφορα πεδία και γεωγραφικούς τομείς.
- Η ΕΕπ θα πρέπει επίσης να ξεκινήσει ένα **στενότερο πολιτικό διάλογο** με τη κυβέρνηση του Σαλβαδόρ στο πλαίσιο της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επιτευχθεί μεγαλύτερη διασύνδεση μεταξύ του ύψους των ποσών της συνεργασίας ΕΕπ, αφενός, και συμμετοχής της στην **επεξεργασία πολιτικών που προάγουν την επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και επίδρασης των τομεακών παρεμβάσεων.**

4.2. Προγράμματα των κρατών μελών της ΕΕ και των υπόλοιπων χορηγών

4.2.1. Βασική διμερής βοήθεια των κρατών μελών της ΕΕ (ΚΜ)

Το Σαλβαδόρ επωφελείται της βοήθειας όλων σχεδόν των χωρών της ΕΕ. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, μεταξύ 1995-99, η βοήθεια των κρατών μελών της ΕΕ και της ΕΕπ έφτασε συνολικά τα 486 εκατ. US\$, ποσό που αντιπροσωπεύει **περίπου το 40% του συνόλου**, μέχρι βαθμού υποκατάστασης των ΗΠΑ ως κύριου χορηγού ΔΑΒ στη χώρα, κυρίως μετά το 1998. Σε ποσοτική βάση, υπάρχει η βοήθεια της **Γερμανίας** (11.2% της συνολικής δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας - ΔΑΒ - για το διάστημα 1995-99), της **Ισπανίας** (4.9%), της **Ολλανδίας** (2.8%) και της **Σουηδίας** (2.1%). Σε ό,τι αφορά τους τομείς της μελλοντικής συνεργασίας, η βοήθεια των ΚΜ θα επικεντρωθεί κυρίως στην **αποκέντρωση και την τοπική ανάπτυξη**, στην **προστασία του περιβάλλοντος**, στην **οικονομική ανάπτυξη** και την απασχόληση, στους **ανθρώπινους πόρους** συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, στη **στήριξη των βασικών κοινωνικών υπηρεσιών** (στέγαση, πόσιμο νερό, υγεία) και στη στήριξη του **εκδημοκρατισμού και του εκσυγχρονισμού** του κράτους (βλ. παράρτημα 8).

4.2.2. Υπόλοιποι χορηγοί

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, το σύνολο της ΔΑΒ στο Σαλβαδόρ, διμερούς και πολυμερούς, έφτασε, μεταξύ 1995-1999, περίπου τα 1360 εκατομ. US\$ (ισοδυναμούσα με το 1,5-2% του ΑΕγχΠ) με **σταδιακή μείωση** (από ένα μέσον όρο 320 εκατ. US\$/ετησίως το '95 σε 210 εκατ. US\$/ετησίως το '99) η οποία, εν μέρει, είναι αποτέλεσμα της επιτυχίας των ειρηνευτικών συμφωνιών του '92. **Υποθέτουμε ότι η τάση αυτή θα μειωθεί εν μέρει** τα προσεχή χρόνια με τη βοήθεια που θα χορηγήσει η διεθνής κοινότητα στη χώρα λόγω των σεισμών του 2001.

Με βάση τα στοιχεία του ΟΟΣΑ πάντα, οι βασικοί διμερείς χορηγοί του Σαλβαδόρ, μεταξύ 1995-99, ήταν οι ΗΠΑ (28.3%) και ακολουθεί η Ιαπωνία (20.6%). Η ΕΕπ είναι ο πρώτος πολυμερής χορηγός με 7.8% του συνολικού ποσού που δόθηκε στο διάστημα 1995-99 και ακολουθούν η BID (7.7%) και το παγκόσμιο πρόγραμμα για τη διατροφή (PMA) με 1,5%. Σε ό,τι αφορά τους τομείς της συνεργασίας, το 1999, το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας στο Σαλβαδόρ επικεντρώθηκε στον τομέα « στέγαση και κοινωνικές υποδομές » (27%), στη γεωργία, την αλιεία και τον δασικό τομέα (13.4%), και λιγότερο σε άλλους καίριους τομείς όπως, για παράδειγμα, στη διαχείριση των υδάτων (10.3%), στην εκπαίδευση (7.5%), στην υγεία (6,2%) και στο περιβάλλον (6.3%). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η βοήθεια στις παραγωγικές υπηρεσίες (χρηματοοικονομικός τομέας, ενέργεια, μεταφορές, κλπ.) και στο εμπόριο αποτελεί μόνο το 3,6% επί του συνόλου.

Οι **σημερινές και μελλοντικές** βασικές γραμμές **παρέμβασης** των κύριων χορηγών βοήθειας, επιστρεπτέας ή μη, περιλαμβάνουν τους ακόλουθους τομείς.

- **USAID** : η στρατηγική για το διάστημα 1997-2002 περιλαμβάνει τους ακόλουθους τομείς : στήριξη της εδραίωσης κράτους δικαίου, οικονομική ανάπτυξη, υγεία, εκπαίδευση, περιβάλλον, τοπική ανάπτυξη
- **Ιαπωνία** : βοήθεια για την ανασυγκρότηση και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών
- **Παγκόσμια Τράπεζα** : εγκαταστάσεις έκτακτης και βασικής υγειονομικής φροντίδας, μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, ανάπτυξη αγροτικών κοινοτήτων, περιβαλλοντικές υπηρεσίες και διαχείρισης γης. Η ΠΤ προβλέπει επίσης την πιθανή παροχή στήριξης στους τομείς της εκπαίδευσης, τοπικής ανάπτυξης, μείωσης της φτώχειας στις πόλεις και υποβοήθησης των νέων που κινδυνεύουν. Τα δάνεια και η τεχνική βοήθεια της ΠΤ θα συμπληρώνονται με στήριξη από το ΔΝΤ, με στόχο την υποβοήθηση της βιομηχανίας του Σαλβαδόρ να επιτύχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση για βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.
- **Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης – BID** : εκσυγχρονισμός του κράτους και διακυβέρνηση, στήριξη της οικονομικής επαναδραστηριοποίησης, μείωση της φτώχειας και βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, πρόσβαση σε πιστώσεις, μη επιστρεπτέα τεχνική βοήθεια (ΜΜΕ, εκπαίδευση, υγεία, στέγαση, ισότητα των δύο φύλων και φυσικές καταστροφές), ανασυγκρότηση, τοπική ανάπτυξη. Η κυβέρνηση βρίσκεται σε στάδιο διαπραγματεύσεων με την BID για μια σειρά δανείων ύψους 500 εκατ. US\$ για τον αγροτικό τομέα, την τοπική ανάπτυξη και την ανακατασκευή του λιμανιού Cutuco.
- Άλλες υπηρεσίες του ΟΗΕ που δρουν στο Σαλβαδόρ με συνολικές παρεμβάσεις περίπου 7 εκατ. US \$ το 2000, συγκεκριμένα οι PAHO, WHO, FAO, UNICEF και PMA.

5. Η ΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

5.1. Αρχές και στόχοι της κοινοτικής συνεργασίας

Το Σαλβαδόρ βρίσκεται αντιμέτωπο με μια κρίσιμη πρόκληση : τον καθορισμό και την εφαρμογή ενός μοντέλου μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, που προϋποθέτει την εδραίωση της δημοκρατίας και τη χρηστή διακυβέρνηση και που θα μπορεί να προτείνει μια κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη περισσότερο περιεκτική, ισόρροπη και βιώσιμη, προωθώντας μια μεγαλύτερη περιφερειακή και διεθνή ολοκλήρωση. Η ανάλυση των προηγούμενων κεφαλαίων υπογραμμίζει την ύπαρξη συνοχής μεταξύ της σημερινής ατζέντας του Σαλβαδόρ και των στόχων της κοινοτικής συνεργασίας και της εμπειρίας της ΕΕ. Στα πλαίσια της προοπτικής αυτής και υπό το φως της ανάλυσης της σημερινής κατάστασης στο Σαλβαδόρ, καθώς και με βάση τις στρατηγικές των υπόλοιπων χωρηγών, οι άξονες που ευνοούνται από την ευρωπαϊκή κοινοτική συνεργασία είναι οι ακόλουθοι :

- Στήριξη του εκδημοκρατισμού και εκσυγχρονισμού του κράτους και ενίσχυση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών
- Στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη
- Στήριξη της ισόρροπης ανάπτυξης της οικονομίας και της απασχόλησης.

Κατά τρόπο συμπληρωματικό, όπως αναφέρθηκε στο σημείο 4.1., η ΕΚ πρέπει επίσης να ενισχύσει τον πολιτικό διάλογο και τις διαβουλεύσεις με την κυβέρνηση κατά τον προσδιορισμό δημόσιων πολιτικών, προκειμένου να ενισχυθεί η δυνατότητα υποστήριξης διαφόρων ενεργειών. Αυτό συμπεριλαμβάνει την υπογράμμιση των κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών για δυνατότητες ανακατανομής, τονίζοντας ιδιαίτερα την αύξηση του ποσοστού των κοινωνικών εξόδων στον κρατικό προϋπολογισμό, την ενσωμάτωση της έννοιας "pro-poor growth", την ενίσχυση του φορολογικού συστήματος (σύστημα εισπραχής των φόρων και φορολογική βάση), κ.λ.π. Ο διάλογος αυτός θα πρέπει να αρχίσει στο πλαίσιο της ΕΕ και, εφόσον είναι δυνατό, σε διαβούλευση με τους κύριους χορηγούς πόρων.

5.2. Άξονες προτεραιότητας

5.2.1. *Εκδημοκρατισμός, εκσυγχρονισμός του κράτους, ασφάλεια των πολιτών, ενίσχυση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών*

Στόχος αυτού του άξονα συνεργασίας είναι να ανταποκριθεί στις ταυτοποιημένες προκλήσεις του κεφαλαίου 3.4 (*Προκλήσεις σχετικές με τον εκσυγχρονισμό του κράτους και την αποκέντρωση*), κυρίως μέσω της στήριξης της διαδικασίας της αποκέντρωσης που βρίσκεται σήμερα υπό εξέλιξη καθώς και μέσω της συμβολής στην άσκηση ελέγχου και στην ενίσχυση της δημόσιας ασφάλειας, με επικέντρωση των πόρων του προϋπολογισμού στην πρώτη πτυχή. Πρόκειται, ειδικότερα, για την πραγματοποίηση δράσεων σε κεντρικό επίπεδο που θα στοχεύουν στην **ενίσχυση του νομικού και διοικητικού πλαισίου της αποκέντρωσης, στον καθορισμό μιας σειράς πιλοτικών προγραμμάτων « capacity building » και στη βελτίωση των υπηρεσιών των κοινοτήτων** (νερό, εκπαίδευση, υγεία, περιβαλλοντική διαχείριση, κλπ.) που θα εφαρμοστούν αργότερα (άξονας προτεραιότητας « τοπική ανάπτυξη »). Ιδιαίτερη ώθηση θα δοθεί στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κοινοτήτων, στη συμμετοχή των τοπικών παραγόντων και των ΜΚΟ με στόχο την αύξηση της προσφοράς και της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών. Αντιθέτως, θεωρούμε ότι η δράση για τη στήριξη του εκλογικού συστήματος, που προβλέπει το Μνημόνιο Συμφωνίας (ΜΣ), δεν θα μπορέσει να καθοριστεί και να εφαρμοστεί έγκαιρα για τις προβλεπόμενες εκλογές του 2003 και δεν θα μπορέσει να διατηρηθεί στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής. Ωστόσο, η ΕΚ θα μπορούσε να ενισχύσει τον πολιτικό διάλογο όσον αφορά την μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος. Όσον αφορά τη δράση στο θέμα της ασφάλειας των πολιτών, αυτή θα συμβάλει στην **πρόληψη της νεανικής εγκληματικότητας** και στην επανένταξη των ανηλίκων με προβληματική συμπεριφορά.

5.2.2. Στήριξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης

Η κοινωνικοοικονομική περιθωριοποίηση και οι εδαφικές ανισότητες που υπάρχουν στο Σαλβαδόρ αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης. Οι ανισότητες αυτές αυξάνουν τα επίπεδα της φτώχειας, δημιουργώντας με τη σειρά τους σε τοπικό επίπεδο μια διεργασία αποκλεισμού και πολιτιστικού ξεριζώματος, συνέπειες μιας δυναμικής που συγκεντρώνει τις ανθρώπινες εγκαταστάσεις, την οικονομική δραστηριότητα και τις πολιτικές αποφάσεις. Στόχος επομένως αυτού του άξονα είναι η **προώθηση, με μια προσέγγιση εδαφικής διαχείρισης, των επενδύσεων σε κοινωνικές και παραγωγικές υποδομές και η ολοκληρωμένη, ισορροπημένη και με σεβασμό στο περιβάλλον ανάπτυξη** που θα συμβάλει στο να ξεπεραστούν οι υφιστάμενες συνθήκες φτώχειας σε τοπικό επίπεδο. Η επικέντρωση της συνεργασίας σε αυτό τον τομέα θα επιτρέψει επίσης την αξιοποίηση της εμπειρίας που έχει συσσωρεύσει η Επιτροπή τόσο σε τομεακό επίπεδο (εκπαίδευση, υγεία, ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον, κλπ.) όσο και σε γεωγραφικό επίπεδο, και από πλευράς επίσης γνωριμίας των τοπικών εταίρων (κυβέρνηση, ΜΚΟ, κοινωνία των πολιτών, κλπ.). Σε αυτόν τον στρατηγικό άξονα περιλαμβάνονται επίσης οι δραστηριότητες που είναι ήδη σε εξέλιξη σε αυτούς τους τομείς (PRRAC, διακρατικό πρόγραμμα Ονδούρας-Ελ Σαλβαδόρ, κλπ.). Οι νέες δραστηριότητες θα πρέπει να προβλέπουν τον συντονισμό καθώς και την ύπαρξη συμπληρωματικότητας με αυτές τις πρωτοβουλίες.

5.2.3. Ισορροπη ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης

Η ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα για την προώθηση ενός πραγματικά συμμετοχικού και περιεκτικού μοντέλου ανάπτυξης και καταπολέμησης της φτώχειας σε όλη την επικράτεια του Σαλβαδόρ. Ο παραγωγικός τομέας είναι ο μόνος που μπορεί να δώσει στον αυξανόμενο πληθυσμό της χώρας την απασχόληση, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχει ανάγκη, να δημιουργήσει μια εναλλακτική λύση στους περιορισμούς του αγροτικού τομέα και να επιτρέψει τη διαφοροποίηση των παραδοσιακών και μη παραδοσιακών εξαγωγών. Συνεπώς, ο στόχος του άξονα αυτού είναι διπλός :

- Αφενός, αποσκοπεί να **στηρίξει την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα καθώς και την παραγωγικότητα των ιδιωτικών επιχειρήσεων** του Σαλβαδόρ κυρίως στον τομέα των μικρο- και των μικρών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο.
- Αφετέρου, αποσκοπεί να **ενισχύσει τη θέση του Σαλβαδόρ στις διεθνείς αγορές** (ΕΕ και Κεντρική Αμερική), καθώς και την **αποδοτική συμμετοχή της χώρας στο πολυμερές πολυμερές σύστημα** καθώς και στην παγκόσμια οικονομία, στα πλαίσια των προοπτικών της ατζέντας για την ανάπτυξη της διάσκεψης του ΠΟΕ στη Doha (2001). Ακόμη, αποσκοπεί να ισχυροποιήσει και να προωθήσει τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των ιδιωτικών τομέων των δύο μερών.

5.3. Τομείς εκτός επικέντρωσης

α) Περιβάλλον και αγώνας κατά του ευάλωτου χαρακτήρα

Βάσει των αποτελεσμάτων των κοινοτικών προγραμμάτων στον τομέα του περιβάλλοντος που είναι σήμερα υπό εκτέλεση, καθώς και σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί στο ΜΣ, θα μπορέσει εξεταστεί η ολοκλήρωση των παρεμβάσεων αυτών στους ακόλουθους τομείς :

- Συνεργασία για τον καθορισμό και την εφαρμογή συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των λεκανών απορροής και ανάθεση στον μηχανισμό αυτό της αποστολής της διατήρησης της βιοποικιλότητας, του υδρολογικού συστήματος, των εδαφών ή των δασών
- Προώθηση της υδροδότησης με πόσιμο νερό, της βασικής αποχέτευσης και της συλλογής, διαχείρισης και επεξεργασίας των στερεών αποβλήτων για τους φτωχούς πληθυσμούς, αγροτικούς ή αστικούς.

Τέλος, η πιθανή αυτή δράση θα επιδιωχθεί να ολοκληρωθεί σύμφωνα με την προσέγγιση της «τοπικής ανάπτυξης» των υπόλοιπων συνιστωσών της παρούσας στρατηγικής (γεωγραφική κάλυψη και σχέδιο ανάπτυξης) και τη βασική πολιτική της κυβέρνησης που επικεντρώνεται σήμερα στην οργάνωση και την εδαφική ανάπτυξη από μικρές λεκάνες και λεκάνες απορροής.

β) Διαδικασία ολοκλήρωσης της Κεντρικής Αμερικής

Ο στόχος αυτός αποτελεί, από οικονομικής και πολιτικής άποψης, στοιχείο κλειδί για το μέλλον του Σαλβαδόρ και η μελλοντική δράση της ΕΕ θα πρέπει να τον λάβει υπόψη της και να διευκολύνει αυτή την ολοκλήρωση. Ειδικότερα, μια από τις μελλοντικές κατευθύνσεις της συνεργασίας με αυτή τη χώρα και τις υπόλοιπες χώρες της κεντρικής Αμερικής είναι να θεωρήσει την ολοκλήρωση ως οριζόντιο άξονα που θα ενσωματωθεί ως σημαντικό στοιχείο. Τρεις τομείς παρέμβασης θεωρούνται ως τομείς προτεραιότητας για την περιοχή:

- Στήριξη της οικονομικής ολοκλήρωσης και της εφαρμογής κοινών πολιτικών
- Εδραίωση του θεσμικού χαρακτήρα της Κεντρικής Αμερικής και της λειτουργίας του
- Ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία της ολοκλήρωσης .

Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να είναι συνεπείς με το κείμενο περιφερειακής στρατηγικής για την Κεντρική Αμερική και θα αποτελέσουν τις εθνικές προτεραιότητες των περιφερειακών πρωτοβουλιών.

5.4. Λειτουργικά κριτήρια

Μια σειρά λειτουργικών κριτηρίων θα καθοδηγεί τις εργασίες της Επιτροπής σε όλες τις φάσεις ταυτοποίησης, διαμόρφωσης και υλοποίησης των προγραμμάτων:

- **έμφαση στην καλή ποιότητα ταυτοποίησης και επεξεργασίας προγραμμάτων;** με καλύτερο συντονισμό με τα κράτη μέλη και τους άλλους χορηγούς (συμπεριλαμβανομένων, εάν είναι δυνατόν, κοινών αποστολών, κοινών προγραμμάτων, αμφίδρομης δράσης με άλλους χορηγούς κατά τη διάρκεια ειδικής κατά τομέα αξιολόγησης και κατάρτισης νέων προγραμμάτων), με μεγαλύτερη συμμετοχή της Αντιπροσωπείας χάρη στη διεργασία της αποκέντρωσης που εφαρμόζεται από το 2002 στην Αντιπροσωπεία της Μανάγκουα
- έμφαση περισσότερο σε **ειδικά κατά τομέα προγράμματα** αντί σε επιμέρους έργα και επεξεργασία στρατηγικού στόχου όπου είναι δυνατόν βάσει τομεακών μελετών που αναδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της ΕΚ. Παράλληλα, ως γενική συνθήκη, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να υποστηρίζονται από κατάλληλες εθνικές τομεακές πολιτικές για να διασφαλίζεται επίσης κατά το δυνατόν η βιωσιμότητα των δράσεων
- όπου κρίνεται αναγκαίο και όπου αιτιολογείται από το ποσό της κοινοτικής χρηματοδότησης, αναζήτηση **συγχρηματοδότησης** ενδεχομένως μέσω δημοσιονομικής στήριξης και/ή κοινών χρηματοδοτικών μηχανισμών με άλλους χορηγούς

5.5. Υπόλοιπες γραμμές του προϋπολογισμού και άλλοι πόροι

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει ένα σύνολο συμπληρωματικών δράσεων στους στρατηγικούς στόχους του παρόντος κειμένου που αναφέρονται και στις δράσεις που ξεκίνησαν στο πλαίσιο άλλων γραμμών του προϋπολογισμού :

- Δράσεις σχετικές με τη διατήρηση και τη διαχείριση του περιβάλλοντος
- Δράσεις σχετικές με το HIV/AIDS

- Δράσεις πρόληψης των συγκρούσεων
- Δράσεις σχετικές με νάρκες κατά του προσωπικού
- Δράσεις ανειλημμένες στο πλαίσιο του προγράμματος πλαισίου E&A
- Επισιτιστική βοήθεια και ασφάλεια
- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις
- Γραμμή για τα « ναρκωτικά »
- ECHO, ανθρωπιστική βοήθεια έκτακτης ανάγκης, πρόληψη και προετοιμασία αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών
- Ανθρώπινα δικαιώματα και εκδημοκρατισμός (DDHH),
- Αποκεντρωμένη συνεργασία.

Οι προαναφερόμενες γραμμές ανταποκρίνονται σε ειδικούς στόχους, με διαφορετικούς τρόπους προγραμματισμού. Στον καθορισμό των προτεραιοτήτων για καθένα από αυτούς, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι στρατηγικές γραμμές που ορίζει το παρόν κείμενο με στόχο την ενίσχυση τους. Στην περίπτωση του Σαλβαδór, η συνοχή μεταξύ των δράσεων μπορεί επίσης να προωθηθεί από έναν κατάλογο « γεωγραφικών προτεραιοτήτων » (ζώνες ή περιοχές) συντεταγμένο στο πλαίσιο του άξονα « αποκέντρωση και ολοκληρωμένη ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο ». Ακόμη, πρέπει να εξετάζεται ο συντονισμός του περιεχομένου των διαφόρων προγραμμάτων/έργων μέσω των ακολούθων : πιθανές αποστολές κοινού προγραμματισμού, προκαταρκτικός συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών της ΕΕπ (έδρα και τοπικά) στα διάφορα στάδια.

5.6. Συνοχή με τις πολιτικές της ΕΕ (Συνδυασμός πολιτικών)

Οι σημαντικότερες πολιτικές της ΕΚ που έχουν επιπτώσεις στις σχέσεις μας με το Ελ Σαλβαδór, συμπεριλαμβανομένων και των σχέσεων σε περιφερειακό επίπεδο, είναι: Εμπόριο και Ανάπτυξη, Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ), Πολιτικής Υγειονομικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου – Προστασία του Καταναλωτή, Εσωτερική Αγορά, Πολιτική του Ανταγωνισμού, Πολιτική Έρευνας και Ανάπτυξης, Πολιτική για το Περιβάλλον, Πρόληψη Συγκρούσεων, Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις, Κοινωνία της Πληροφορίας. Σε γενικές γραμμές, μπορεί να ειπωθεί ότι η παρούσα στρατηγική είναι συνεπής με τις πολιτικές αυτές της ΕΚ. Ωστόσο, είναι σημαντικό να υπογραμμιστούν ορισμένα θέματα σχετικά με ορισμένες πτυχές εφαρμογής:

- Η συνιστώσα Ναρκωτικά του ΣΓΠ, η οποία λόγω της περιορισμένης της διάρκειας εμποδίζει μακροπρόθεσμες επενδύσεις στους υπόψη τομείς
- Οι υγειονομικοί και φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι
- Τα εμπόδια των μεταναστών παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ισορροπία του μακροοικονομικού πλαισίου. Η μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα εάν η ΕΕ καταστεί τόπος προορισμού μεταναστών στο μέλλον.

Μια περιγραφή των βασικών συμπερασμάτων στο θέμα αυτό, καθώς και άλλων κοινοτικών πολιτικών, παρουσιάζεται στο παράρτημα 9.

5.7. Συμπληρωματικότητα με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τους υπόλοιπους χορηγούς και τις διεθνείς υπηρεσίες

Όσον αφορά το συντονισμό/συμπληρωματικότητα μεταξύ των χορηγών, διάφορα στοιχεία δείχνουν ότι θα αποτελέσουν καθοριστικό παράγοντα για τη μελλοντική συνεργασία με το

Σαλβαδόρ. Τα στοιχεία αυτά είναι : η σύγκλιση των στρατηγικών (κυρίως στον άξονα της « τοπικής ανάπτυξης » αλλά και της **στήριξης του ιδιωτικού τοκμέα**), η ύπαρξη τομέων συνεργασίας με έντονη διεθνή παρουσία (κυρίως τα προγράμματα ανασυγκρότησης μετά τον τυφώνα Mitch και τους σεισμούς) και η περιορισμένη έκταση της χώρας. Συνεπώς, χρειάζεται μια **στενότερη συνεργασία** μεταξύ των χωρών της ΕΕ (π.χ. **GTZ, AECI**), των διεθνών χορηγών (κυρίως της **BID και του PNUD**) και της ΕΕ, κυρίως μέσω μεγαλύτερης εμπλοκής και επαφών σε τοπικό επίπεδο από το στάδιο της ταυτοποίησης. Σχετικά με αυτό, το πλαίσιο αρμοδιοτήτων των αποστολών ταυτοποίησης των κοινοτικών προγραμμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνει τον επιτόπου συντονισμό με τους διάφορους χορηγούς. Θα πρέπει επίσης υπάρξει πρόβλεψη για μεγαλύτερη **παρουσία της ΕΕπ στο πλαίσιο των υφιστάμενων συντονιστικών μηχανισμών στο Σαλβαδόρ**, όπως το δίκτυο των συνεργαζόμενων για την τοπική ανάπτυξη - RECODEL – στο οποίο συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, οι GTZ, USAID, BID και PNUD και άλλοι. Συμπληρωματικά, η ΕΕ και το Σαλβαδόρ θα πρέπει να στηριχθούν περισσότερο στον «εθνικό συντονιστή για τη συνεργασία» που δημιουργήθηκε από τη σύμβαση πλαίσιο που υπέγραψαν τα δύο μέρη. Το άνοιγμα τεχνικού γραφείου της Επιτροπής στο Σαλβαδόρ θα επιτρέψει τη στενότερη παρακολούθηση των διαφόρων δραστηριοτήτων καθώς και το στενότερο συντονισμό με τους χορηγούς.

6. ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η παρούσα στρατηγική θα αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας ετήσιας προσαρμογής που θα αφορά τους τομεακούς δείκτες, ενδεχομένως δε και το ενδεικτικό πρόγραμμα και τα ποσά του προϋπολογισμού. Η διαδικασία αυτή θα στηρίζεται σε διαβουλεύσεις με τις αρχές του Σαλβαδόρ και την κοινωνία των πολιτών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες.

6.1. Χρηματοδοτικά όργανα

Τα κύρια κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα για την εφαρμογή της παρούσας στρατηγικής είναι οι ακόλουθες γραμμές του προϋπολογισμού :

- Χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία και οικονομική συνεργασία για τις οποίες το ΜΣ προβλέπει συνολικό πακέτο 60 εκατ. € για το διάστημα 2000-2006,
- Άλλες γραμμές του προϋπολογισμού που καλύπτουν ειδικούς τομείς όπως, για παράδειγμα, την αποκεντρωμένη συνεργασία, την προστασία του περιβάλλοντος, την επισιτιστική βοήθεια, κλπ.
- Η υλοποίηση των προγραμμάτων που είναι ήδη σε εξέλιξη (PRRAC, διμερές πρόγραμμα Ονδούρας-Ελ Σαλβαδόρ, κλπ.) θα συμβάλει επίσης στην υλοποίηση των στόχων συνεργασίας που τίθενται από το παρόν κείμενο.

6.2. Άξονες συνεργασίας

6.2.1. Εδραίωση και εκσυγχρονισμός του κράτους, χρηστή διακυβέρνηση

Στόχος: Ενίσχυση της διαδικασίας της αποκέντρωσης και της αυτονομίας των τοπικών αρχών με στόχο την επίτευξη καλύτερης αποτελεσματικότητας των επενδύσεων για την παροχή υπηρεσιών από τις δημόσιες υπηρεσίες και συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών.

Τομείς δράσεων σε κεντρικό επίπεδο

- Προσανατολισμός και **ενίσχυση του εθνικού νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου** στο θέμα της τοπικής αυτονομίας (για παράδειγμα, καθορισμός των αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, διαδικασίες, κλπ.) καθώς και **σχεδιασμός των τομεακών πολιτικών** που συνδέονται με την αποκέντρωση και την τοπική ανάπτυξη (υγεία, εκπαίδευση, περιβάλλον, κλπ.) Αυτός πρέπει να συμπεριλάβει την υποστήριξη στον σχεδιασμό/ενίσχυση των

μηχανισμών διάθεσης χρηματοδοτικών πόρων ή στη δημιουργία φορολογικών πόρων σε επίπεδο δήμων, κλπ.).

- **Ενίσχυση των « εργαλείων »** που προορίζονται για το σχεδιασμό και τη διαχείριση των δημόσιων πολιτικών που **συνδέονται με την αποκέντρωση** (ολοκλήρωση των διαφόρων στρατηγικών μέσων και μέσων σχεδιασμού (για παράδειγμα, Plan de Nación, σχέδιο για τη χωροταξία, στρατηγική για την τοπική ανάπτυξη του FISDL, κλπ., ενίσχυση του εθνικού στατιστικού συστήματος, κυρίως σε ό,τι αφορά την ανθρώπινη και εδαφική ανάπτυξη, τεχνική βοήθεια για την απογραφή).

Τομείς δράσεων σε τοπικό επίπεδο

- Καθορισμός **πilotικών προγραμμάτων θεσμικής ενίσχυσης των τοπικών φορέων/του περιφερειακού επιπέδου** καθώς και των θεσμών/φορέων που θα αναλάβουν την ευθύνη της παροχής δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (έμφαση θα δοθεί στις υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας, διαχείρισης των υδάτων, των αποβλήτων, προστασίας των ασθενέστερων ομάδων, ασφάλεια των πολιτών).
- **Καθορισμός μηχανισμών για τη συμμετοχή** των οργανώσεων και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών σε διαμερισματικό και τοπικό επίπεδο.
- Διευκόλυνση της **ανταλλαγής εμπειριών** και της δημιουργίας δικτύων πληροφόρησης μεταξύ των δήμων.

Ένας από τους ειδικούς στόχους θα είναι επίσης η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα των δράσεων που καθορίζονται σε αυτό τον άξονα συνεργασίας θα συμπληρωθούν με τις παρεμβάσεις για επενδύσεις και κατάρτιση που προβλέπονται σε τοπικό επίπεδο στον άξονα για την « τοπική ανάπτυξη ».

Προϋποθέσεις και άλλες διατάξεις

Οι στόχοι του προγράμματος αυτού μπορούν να επιτευχθούν μόνον εάν η κυβέρνηση του Σαλβαδόρ προωθήσει μια **πολιτική αποκέντρωσης** στη βάση της ισχύουσας νομοθεσίας. Αυτό σημαίνει βελτίωση του συντονισμού μεταξύ κεντρικού και περιφερειακού/δημοτικού επιπέδου, ενδυνάμωση των θεσμών που είναι υπεύθυνοι για την αποκέντρωση και στήριξη της μεταφοράς εξουσιών σε δημοτικό επίπεδο. Η δράση της ΕΚ θα υπογραμμίσει ειδικότερα την ανάγκη ενίσχυσης της εταιρικής σχέσης και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο των διαφόρων πρωτοβουλιών που προτείνονται, και κατά τον προσδιορισμό επίσης του πλαισίου πολιτικής. Από την άλλη μεριά, οι δήμοι θα χρειαστεί επίσης να επιδείξουν βούληση στο να αναλάβουν ευθύνες για την παροχή ποιοτικών δημοτικών υπηρεσιών και για το σκοπό αυτό συνεργαστούν με τοπικούς εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και ιδιωτικούς παράγοντες. Ένας άλλος αποφασιστικός παράγοντας θα είναι η διάθεση επαρκών δημοσιονομικών πόρων.

Δείκτες: Οι καταλληλότεροι δείκτες θα ταυτοποιηθούν κατά την ετοιμασία των σχετικών με αυτόν τον τομέα προγραμμάτων. Για παράδειγμα, μπορούμε να αναφέρουμε: το ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού που εκχωρήθηκε στους δήμους, θεσμοθετημένοι μηχανισμοί για άνοιγμα της συμμετοχής των πολιτών στη λήψη κοινών αποφάσεων, κλπ.

Στόχος 2 : Συμβολή στην εξάλειψη των συνεπειών της ένοπλης σύρραξης που μεταφράζονται σε υψηλό ποσοστό νεανικής εγκληματικότητας και δημόσιας ανασφάλειας.

Τομείς δράσεων

Γενικός στόχος αυτής της δράσης είναι η μείωση της νεανικής εγκληματικότητας και η βελτίωση της ασφάλειας των πολιτών στις αστικές περιοχές όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, μέσω της μείωσης κατά 50% του αριθμού των ανήλικων εγκληματιών. Ειδικός

στόχος είναι ο ποσοτικός αλλά και ποιοτικός πολλαπλασιασμός των δυνατοτήτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, απασχόλησης, σε θεσμικό ή σε επίπεδο κοινοτήτων, που θα επιτρέψουν την προσωπική ολοκλήρωση και την κοινωνική ένταξη 50.000 νέων ηλικίας 10 με 25 ετών που είναι σε επικίνδυνη κατάσταση στη μητροπολιτική περιοχή του Σαν Σαλβαδόρ. Η επιτροπή ALA, τον Δεκέμβριο του 2001, ενέκρινε πρόγραμμα πρόληψης και εκρίζωσης της νεανικής εγκληματικότητας με μια σειρά δεικτών και προϋποθέσεων για την εφαρμογή αυτής της πρωτοβουλίας.

6.2.2. Ολοκληρωμένη και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη

Στόχος : Προώθηση ολοκληρωμένης και βιώσιμης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης στη χώρα, κυρίως στις φτωχότερες περιοχές, μέσω ενίσχυσης της προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών και οικονομικών δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

- **Δράσεις :** Για τον άξονα αυτό προβλέπονται τα ακόλουθα :
- Καθορισμός και υποστήριξη **επενδυτικών προγραμμάτων σε υποδομές και κοινωνικές υπηρεσίες καθώς και σε οικονομικές υποδομές** με ουσιαστική εμπλοκή των τομεακών υπευθύνων και των τοπικών και περιφερειακών αρχών :
 - Κοινωνικός τομέας (κυρίως διαχείριση των υδάτων και των αποβλήτων , υγεία και εκπαίδευση),
 - Τοπικές οικονομικές υποδομές (για παράδειγμα, δημόσιες αγορές, τερματικοί σταθμοί λεωφορείων και σφαγεία τοπικές οικονομικές υπηρεσίες για προώθηση της μεταστροφής και την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και των μικρο- και μικρών επιχειρήσεων.
- Καθορισμός και υποστήριξη **προγραμμάτων « θεσμικών ικανοτήτων » και « δόμησης ικανοτήτων » των κοινοτήτων και των τοπικών φορέων**, με έμφαση στις **τοπικές ικανότητες που συνδέονται με τη χρηστή διαχείριση του περιβάλλοντος και τον αγώνα κατά του ευάλωτου χαρακτήρα απέναντι στις φυσικές καταστροφές.**
- Καθορισμός και **υποστήριξη στη διαχείριση των σχεδίων για ολοκληρωμένη και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη** στη βάση ουσιαστικής συμμετοχής των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση σε δράσεις για την πληροφόρηση του πληθυσμού σχετικά με τη σημασία της ορθολογικής χρήσης και της διατήρησης των φυσικών πόρων.

Οι δράσεις θα επικεντρωθούν σε καλά καθορισμένες γεωγραφικές περιοχές, με ικανές εδαφικές διαστάσεις (τουλάχιστον σε επίπεδο διαμερισμάτων) ώστε να διασφαλιστεί το ελάχιστο επίπεδο αποτελεσματικότητας και αξιολόγησης των επιπτώσεων της παρέμβασης σε τοπικό επίπεδο. Η ταυτοποίηση των εν λόγω περιοχών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τη στρατηγική της κυβέρνησης καθώς και τις προηγούμενες εμπειρίες της ΕΕ, οι οποίες θα μπορούν να ανακεφαλαιωθούν και να αξιοποιηθούν. Παράλληλα, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για τους κατάλληλους τρόπους διοχέτευσης, διαχείρισης και τεχνικής στήριξης των κοινωνικών χρηματοδοτικών πόρων μέσω ενός οργάνου ή ενός εθνικού ταμείου όπως π.χ. το ταμείο κοινωνικών επενδύσεων για την τοπική ανάπτυξη, FISDL.

Λόγω της φύσης των παρεμβάσεων σε αυτό τον τομέα, πρέπει να εξεταστεί η άμεση συνεργασία και με άλλα υπουργεία και τομεακές υπηρεσίες (για παράδειγμα : υγεία, εκπαίδευση, περιβάλλον, οικονομία), καθώς και άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ιδιωτικός τομέας, ΜΚΟ) τόσο στη διάρκεια του σχεδιασμού όσο και στη φάση της εκτέλεσης των δράσεων. Ειδικότερα, τα διάφορα αναπτυξιακά σχέδια και οι επενδύσεις που καθορίζονται σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να είναι συνεπείς με τις διατάξεις καθώς και με τη διάρθρωση των τομεακών πολιτικών που καθορίζονται σε κεντρικό επίπεδο από το κράτος, κυρίως στον **τομέα της**

βιώσιμης ανάπτυξης, της χρηστής περιβαλλοντικής διαχείρισης και του αγώνα κατά του ευάλωτου χαρακτήρα απέναντι στις φυσικές καταστροφές.

Σε ένα άλλο επίπεδο, θα υπάρχει συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων που καλύπτει η παρούσα στρατηγική και των προγραμμάτων που είναι σήμερα υπό εκτέλεση, κυρίως όσον αφορά τη βοήθεια για την ανασυγκρότηση που προβλέπεται στο πλαίσιο του περιφερειακού προγράμματος ανασυγκρότησης στην Κεντρική Αμερική « Post-Mitch » (υγεία, εκπαίδευση, προστασία του περιβάλλοντος) και τις μετά τους σεισμούς πρωτοβουλίες καθώς και άλλα σημαντικά προγράμματα τοπικής ανάπτυξης που βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της εκτέλεσης (για παράδειγμα : San Vicente Productivo, διμερές πρόγραμμα Ελ Σαλβαδόρ-Ονδούρας, κλπ.). Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται σκόπιμη η επικέντρωση των μελλοντικών παρεμβάσεων με διασφάλιση σύνδεσης μεταξύ αποκατάστασης και βιώσιμης ανάπτυξης και συστηματική ένταξη των μέτρων για τη μείωση του ευάλωτου χαρακτήρα και την πρόληψη των φυσικών καταστροφών στα προγράμματα.

Δείκτες

- Οι συνιστώσες της ενδυνάμωσης των ικανοτήτων και των τοπικών επενδύσεων θα εφαρμόζονται υπό όρους, η διαπραγμάτευση των οποίων θα γίνεται κατά την ετοιμασία των σχετικών με αυτόν τον τομέα προγραμμάτων και θα συνδέονται άμεσα με τη μείωση της φτώχειας, κυρίως με τη μείωση της έσχατης φτώχειας. Ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού που προορίζεται για τις τοπικές επενδύσεις μείωση της μέσης απόστασης για πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες οι πολίτες εμπλέκονται απευθείας στην υλοποίηση σχεδίων των δήμων, συμπεριλαμβανομένων των προϋπολογισμών και άλλων χρηματοδοτικών αποφάσεων οι δήμοι διαθέτουν ικανά γραφεία τεχνικά/σχεδιασμού για την εκτέλεση των σχεδίων ενώ οι προτάσεις γίνονται μέσω ανοικτής, συμμετοχικής διαδικασίας.

Προϋποθέσεις και άλλες διατάξεις : Πρόσδος της διαδικασίας της αποκέντρωσης (κράτος, κοινωνία των πολιτών), διάθεση επαρκών δημοσιονομικών πόρων .

6.2.3. Ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης

Στόχος 1 : Προώθηση των αναγκαίων προϋποθέσεων για αύξηση, κατά τρόπο διαρκή, της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των ιδιωτικών επιχειρήσεων του Σαλβαδόρ κυρίως στον τομέα των μικρο- και των μικρών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο.

Θα εξεταστεί παρέμβαση στους ακόλουθους τομείς :

- Βελτίωση της εμπορευματοποίησης, των εξαγωγών, της ποιότητας, της διαχείρισης των επιχειρήσεων και των μικροεπιχειρήσεων μέσω της προώθησης προϊόντων μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας, βελτίωση της παραγωγικότητας και προώθηση, μεταξύ άλλων, των τεχνολογιών και της καινοτομίας.
- Ενίσχυση της προσφοράς χρηματοδοτικών και μη χρηματοδοτικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις (κατάρτιση, τεχνική βοήθεια).
- Ενίσχυση των θεσμών και των δικτύων στήριξης των μικρο- και μικρών επιχειρήσεων (για παράδειγμα, οργανώσεις αμοιβαίας βοήθειας, επαγγελματικές ενώσεις, τεχνικά κέντρα, όμιλοι επιχειρήσεων, κλπ.) έτσι ώστε να τονωθεί η διεθνής συνεργασία και η εταιρική σχέση μεταξύ των ΜΜΕ και να υπάρξει καλύτερη πρόσβαση στη πληροφόρηση, στους χρηματοδοτικούς και τεχνολογικούς πόρους και στις νέες αγορές.
- Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να εξεταστεί η ενθάρρυνση της δημιουργίας συμπληρωματικών χρηματοδοτικών ροών στους κοινοτικούς πόρους μέσω της ταυτοποίησης και εφαρμογής μηχανισμών που επιτρέπουν τον προσανατολισμό της χρήσης επαναπατριζομένων οικογενειακών κεφαλαίων σε παραγωγικές δραστηριότητες υπέρ των

μικρο- και των μικρών επιχειρήσεων. Μεταξύ των κριτηρίων που θα ληφθούν υπόψη, θα πρέπει να προβλέπεται η πρόσβαση στις υπηρεσίες των ασθενέστερων επιχειρήσεων – καθώς επίσης και των γυναικών επικεφαλής επιχειρήσεων – η ανταλλαγή εμπειριών, η διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και τεχνικών γνώσεων.

Στόχος 2 : Ενίσχυση της θέσης του Σαλβαδόρ στις διεθνείς αγορές (ΕΕ και Κεντρική Αμερική) μέσω της ενδυνάμωσης και προώθησης των οικονομικών σχέσεων του ιδιωτικού τομέα.

- Ειδικότερα, η ΕΕπ θα στηρίζει το Σαλβαδόρ στις προσπάθειές του για δόμηση των θεσμικών, νομικών και κανονιστικών του ικανοτήτων σε σχετικά με το εμπόριο πεδία, κυρίως μέσω της παροχής βοήθειας για δόμηση ικανοτήτων στους τομείς της διευκόλυνσης του εμπορίου (απλούστευση, εναρμόνιση και αυτοματοποίηση των εισαγωγών, εξαγωγών και των διαμετακομιστικών διαδικασιών), βελτίωση του πλαισίου πολιτικής για τον εσωτερικό ανταγωνισμό, ανάλυση των δασμολογικών και μη δασμολογικών προτεραιοτήτων και αναγκών και στήριξη για περαιτέρω ανάπτυξη του καθεστώτος για τις ξένες άμεσες επενδύσεις στο Σαλβαδόρ (με ενδυνάμωση της ικανότητάς του να προσελκύει και να επωφελείται από ΞΑΕ, ανθρώπινη και θεσμική ανάπτυξη). Η ΕΕπ θα στηρίζει επίσης το Σαλβαδόρ στις προσπάθειές του για ενδυνάμωση της ικανότητάς του να συμμετέχει σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις, ενόψει των προοπτικών της αναπτυξιακής ατζέντας της υπουργικής συνδιάσκεψης του ΠΟΕ στη Doha (2001).
- Δείκτες: ΑΕγγΠ, δείκτης ανάπτυξης και κατανομής των θέσεων απασχόλησης, όγκος και σύνθεση των εξαγωγών παραδοσιακών και μη παραδοσιακών προϊόντων στην τοπική, εθνική ή διεθνή αγορά. Δείκτες γεννητικότητας και θνησιμότητας των επιχειρήσεων ανά τομέα και περιοχή.
- Ποιότητα της προσφοράς των προϊόντων. Όγκος των επαναπατριζομένων ξένων κεφαλαίων που επενδύονται σε τοπικά προγράμματα/δραστηριότητες.
- Μεταβολή της παρουσίας της ΕΕ από πλευράς εξαγωγών και επενδύσεων στο Σαλβαδόρ.

Οι καταλληλότεροι για το θέμα αυτό δείκτες θα ταυτοποιηθούν βάσει μιας πιο εμπειριστατομένης μελέτης. Κατεύθυνση της κυβερνητικής πολιτικής: σταθερή μακροοικονομική πολιτική, υποστήριξη της πολιτικής για την προώθηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

6.3. Οριζόντιοι άξονες (cross-cutting)

Η συνεργασία των δύο πλευρών θα πρέπει να στηρίζεται στο στόχο της διευρυμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και στις αρχές της κοινωνικής ισότητας –συμπεριλαμβανομένων των πτυχών της ισότητας των δύο φύλων, του σεβασμού των μειοψηφιών και των διαφορετικών πολιτισμών και της βιώσιμης διαχείρισης του περιβάλλοντος. Η κοινοτική συνεργασία θα υποστηρίξει επίσης την περιφερειακή ολοκλήρωση της Κεντρικής Αμερικής.

- **Ισότητα ευκαιριών** : όλες οι δράσεις της παρούσας στρατηγικής θα λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι η καταπολέμηση της φτώχειας απαιτεί την ισότιμη συμμετοχή αντρών και γυναικών καθώς και τη μεγαλύτερη πρόσβαση των κοινοτήτων των ιθαγενών για να σταματήσει ο φαύλος κύκλος του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης.
- **Προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος και αγώνας κατά του ευάλωτου χαρακτήρα** : η πρόληψη και η προετοιμασία για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, τόσο σε εθνικό όσο και σε διμερές επίπεδο, θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα της κοινοτικής συνεργασίας. Επίσης, σε όλες τις δράσεις θα πρέπει να εξεταστούν τα κριτήρια για την

αξιολόγηση των επιπτώσεων και της βιωσιμότητας της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να είναι συνεπείς με τις προτεραιότητες της ΕΕπ στην περιβαλλοντική πολιτική και με το κείμενο περιφερειακής στρατηγικής για την Κεντρική Αμερική καθώς και με τις μελλοντικές δράσεις στο πλαίσιο του αγώνα κατά του ευάλωτου χαρακτήρα που προβλέπονται για όλες τις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

- **Η περιφερειακή ολοκλήρωση** είναι η κύρια προτεραιότητα της Επιτροπής για την Κεντρική Αμερική. Πρέπει να λαμβάνεται διαρκώς υπόψη σε όλα τα επίπεδα εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής, της οποίας οι ενέργειες και οι δραστηριότητες πρέπει να είναι συνεπείς με το έγγραφο περιφερειακής στρατηγικής.
- Άλλοι : Αποκέντρωση, συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, προώθηση νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας

6.4. Πρόγραμμα εργασίας

Με βάση την παρούσα στρατηγική, το πρόγραμμα εργασίας είναι το ακόλουθο:

Τομείς προτεραιότητας	2002	2003	2004	2005	2006	Total
1. Πρόληψη και εξάλειψη της εγκληματικότητας των νέων	9.2					9.2 Μ€
2. Παγιοποίηση και εκσυγχρονισμός του κράτους, υποστήριξη στην αποκέντρωση				33		33 Μ€
3. Πρόγραμμα τοπικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης						
4. Υποστήριξη στην οικονομία και στην απασχόληση - Προσδιορισμός - Ανάλυση υποχρέωσης			10			10 Μ€
Μη εστιακοί τομείς						
5. Περιβάλλον και καταπολέμηση της φτώχειας Περιφερειακή ολοκλήρωση	4.4				4	8.4 Μ€

- Κατ'αρχήν, οι προβλεπόμενες ενέργειες όσον αφορά την αποκέντρωση και την τοπική ανάπτυξη θα συγκεντρώνονται σε ένα μόνο σχέδιο.
- Η τελική επιλογή των σχεδίων και των αντίστοιχων ποσών θα γίνεται σε συνάρτηση με τα λεπτομερή αποτελέσματα των εργασιών προσδιορισμού και προετοιμασίας, που διαχειρίζεται η Επιτροπή. Το ενδεικτικό πρόγραμμα εργασίας εξαρτάται από τα ετήσια αποθέματα του προϋπολογισμού της Επιτροπής.
- Ο παρών προγραμματισμός δεν καλύπτει τους οικονομικούς πόρους που προβλέπονται για το Ελ Σαλβαδόρ, στο πλαίσιο του PRRAC, που ωστόσο θα συνεισφέρει επίσης στην εφαρμογή των στόχων που καθορίζονται στο παρόν έγγραφο.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 : El Salvador «με μια ματιά» (Πηγή Παγκόσμια Τράπεζα)

Παράρτημα 2 : Στατιστικά στοιχεία (Πηγή : Παγκόσμια Τράπεζα)

Παράρτημα 3 : Εμπορικές στατιστικές (Πηγή : Eurostat)

Παράρτημα 3α: Συναλλαγές με την ΕΕ (Πηγή : Eurostat)

Επίπεδο χρησιμοποίησης SPG 1997-2000

- Παράρτημα 4 : Στατιστικά στοιχεία (Πηγή : PNUD)
- Παράρτημα 4α: Δείκτες όσον αφορά τα δύο φύλα (PNUD)
- Παράρτημα 5 : Προσφορές διεθνούς βοήθειας μετά τους σεισμούς
- Παράρτημα 6 : Βοήθεια στο Σαλβαδόρ 1995-99 (ΟΟΣΑ)
- Παράρτημα 7 : Δημόσια αναπτυξιακή βοήθεια στο Σαλβαδόρ 1998-99 (DAC-ΟΟΣΑ)
- Παράρτημα 8 : Προτεραιότητες της βοήθειας στο Σαλβαδόρ από τις χώρες της ΕΕ
- Παράρτημα 9 : Συνδυασμός πολιτικών
- Παράρτημα 10: Μνημόνιο Συμφωνίας (2001)
- Παράρτημα 11 : Περιφερειακό πρόγραμμα ανασυγκρότησης στην Κεντρική Αμερική (PRRAC)